રાક્ષસોની રતિક્રીડા

અથવા

પિશાચોની પાપલીલા

લેખક

ત્ર્યંબકલાલ જીવરાજ જોશી
માળીલા (અમરેલી—કાઠિયાવાડ)

પ્રકાશક
મહાદેવ રામચંદ્ર જાગુષ્ટે
બુકસેલર ઍન્ડ પબ્લીશર
ત્રણ દરવાજા—અમદાવાદ

સં. ૧૯૭૪ સન ૧૯૧૮
પ્રથમાવૃત્તિ   પ્રત ૧૦૦૦

શ્રી "ભાગ્યોદય" પ્રીન્ટીંગ પ્રેસમાં જેઠાલાલ દેવશંકર દવેએ છાપ્યું
ખાડીઆ—અમદાવાદ

મૂલ્ય ૩-૦-૦

પ્રકાશકની પ્રસ્તાવના.

સંસારમાં સર્વ મનુષ્યોની વૃત્તિ એકસરખી હોતી નથી; માનવ-સ્વભાવ સર્વત્ર સમાન જોવામાં આવતો નથી. વિવિધ સ્વભાવનાં મનુષ્યોની રૂચિ પણ વિવિધજ જોવામાં આવે છે. કોઇ વેદ, વેદાંત. શાસ્ત્ર, સ્મૃતિના વાંચનને પ્રિય ગણે છે, કોઇને હુન્નર વિજ્ઞાનનાં પુસ્તકો પસંદ પડે છે, કોઇને શૃંગારિક કે વીરરસયુક્ત નવલકથાઓ વાંચવાની જિજ્ઞાસા હોય છે, ઉચ્ચ કોટિના અને આત્માને ઉન્નત કરેલાં મનુષ્યો માટે વેદાંત-વેદાંતના ગ્રંથો યોગ્ય છે, મધ્યમકોટિનાં માણસો માટે સામાન્ય શાસ્ત્ર અને નીતિનાં પુસ્તકો અગત્યનાં છે, તેજ પ્રમાણે નિમ્નશ્રેણીના મનુષ્યો માટે અદ્ભુત રસાત્મક પુસ્તકો, સામાન્ય નીતિ અને ઉપદેશમય પુસ્તકોની આવશ્યકતા છે.

અમોએ એ વાર્તાને લક્ષમાં લઇને દરેક વિષયના અને દરેક વર્ગના જિજ્ઞાસુ વાંચક બંધુઓ માટે વિવિધ પુસ્તકો પ્રકટ કરવાનો પ્રારંભ આજથી ઘણાં વર્ષો થયાં શરૂ કર્યો છે, અને અમારા તરફથી એ પ્રત્યેક વિષયનાં ઘણાં પુસ્તકો આજ સુધીમાં પ્રકટ થયાં છે. આજે આ પુસ્તક સામાન્ય શ્રેણીના વાચકોની વાચનવૃત્તિને તૃપ્ત કરવાના આશયથી લખાવીને પ્રકટ કર્યું છે, એ જો તેમના આદરને પ્રાપ્ત થશે તો આ વિષયનાં વિશેષ પુસ્તકો પ્રકટ કરવાના અમારા પ્રયત્નને અમો ચાલૂ રાખીશું. અસ્તુ.

અમદાવાદ.
તા. ૧-૬-૧૮.

પ્રકાશક.

અનુક્રમણિકા.

ॐ तत्सत् परमात्मने नमः

રાક્ષસોની રતિક્રીડા

અથવા

પિશાચોની પાપલીલા

પ્રકરણ ૧ લું

ગુપ્ત ઘટના

" દુશમની હોનેસે પહલે ચૌંક જાના .ફર્જ હય;
આગ લગ જાએ અગર ઘરકો બુજાના ફર્જ હય;
પેસ્તર ચૌ.ફ્અ. બિગડનેસે. સંભલના ફ.ર્જ હય;
બે ગુનાહ ચઢતા હો ફાંસી તો બચાના ફ.ર્જ હય;
શર્મ હોતો આબરૂ પર જાન દેના ફ.ર્જ હય. "

મહેશર.

અહા ! કેવો ઉત્તમ સમય છે ! ચારે તરફ ઘનઘોર ઘટા [illegible] છટા ખરેખર જોવા લાયક છે ! સુગંધિત વાયુની લહરીઓ લ્હેકા લેતી ચાલી આવે છે. વચ્ચે વચ્ચે વીજળી દેવી દયાવાન બનીને પોતાના પ્રકાશથી આસપાસમાં વિખરાયલાં વાદળાંને દેખાડવાનો પ્રયત્ન કરી રહી છે. આ સમયે આકાશે સાક્ષાત્ ઘનસ્યામનું સ્વરૂપ

ધારણ કરી લીધું છે. ગર્જના કરતાં વાદળાં સંગ્રામમાં જનારા વીર નરોને પણ કંપાયમાન કરવાની ચેષ્ટા કરી રહ્યાં છે. આવા વિપત્તિના વખતે આ નિર્જન વનમાં કંઇ પણ વિશેષ જોવા લાયક દેખાવ દેખાતો નથી, તથાપિ તે વનની ઝાડીઓના ઝુંડમાં સહજ આછો અને ઝાંખો પ્રકાશ જણાઇ આવે છે. એ શાનો પ્રકાશ હશે વારૂ? જો તે જાણવાની ઇચ્છા હોય તો વાચકવર્ગ ! એ ઘોર અંધકારના ભયનો ત્યાગ કરી, હૈયામાં હામ ભીડીને અમારી સાથે ભયાનક ભ્રમણ કરવા માટે તૈયાર થાઓ અને અમારી સાથે સાથે કલ્પના દેવીના ક્ષેત્રમાં ચાલ્યા આવો.

જૂઓ, અહીંથી પાસેનાજ એક ભાંગ્યા તૂટયા મંદિરના એક ખંડિએરમાં બે અપરિચિત વ્યક્તિઓ બેઠેલી જણાય છે. ખંડિએરમાં સળગતા દીપકની જ્યોતિ વાયુની ગતિથી નિશ્ચંચલ ન થતાં પ્રવાસીઓના ચિત્તને પોતાના તરફ આકર્ષવાનો પ્રયત્ન કરી રહી છે. એ બે વ્યક્તિઓમાંની એક વ્યક્તિ પૂર્વ તરફ મુખ રાખીને એક પત્ર વાંચી રહી છે. તે પત્રમાં લખ્યું છે કે;—

"જો તમારે તમારા જીવનની પરવાહ હોય તો મેં મના કરેલા કામમાં માથું મારશોજ નહિ, અને તેમ છતાં પણ જો તેવું સાહસ કરશો તો તમારૂં તે માથું ધડથી વિખૂટું થશે અને તમારે વિના વાંકે ભૂમિમાં રોળાવું પડશે—"

તમને પ્રથમથી ચેતવણી આપનાર
તેજ ચાલાક—"

"જૂઓ વીરસિંહ ! લલિતા કેવી ચાલાક ઠગારી છે ! મારા ધારવા પ્રમાણે જો આ પત્ર જેના નામપર લખવામાં આવ્યો છે, તેના હાથમાં પહોંચી ગયો હોત તો માત્ર મદનનેજ ભય હતો એમ

નહોતું, પરંતુ તે સાથે રમાપર પણ કંઇને કંઈ ભયંકર આફત અવશ્ય આવી પડત ! પરંતુ તે નથી જાણતી કે તેનાથી પણ વધારે સમર્થ તેનો ગુરુ આ શૂરવીર સુંદરસિંહ જ્યાં સૂધી જીવતો જાગતો બેઠો છે, ત્યાં સૂધી તેમાંના કોઇનો વાળ પણ વાંકો કરી શકાય તેમ નથી. ”

વીરસિંહે પત્ર વાંચ્યા પછી તથા ઉપર્યુક્ત વાર્તા સાંભળ્યા પછી કાંઈક વિચાર કરીને કહ્યું કે;–“ **સુંદર**સિંહ ! તમે સાચા વીર નર છો અને તેથીજ આવા વીર પુરુષને છાજતા શબ્દો બોલી રહ્યા છો. તમારી બહાદુરી માટે કોઈના બેમત છેજ નહિ. પણ મને અજાયબી એ થાય છે કે, **નરેન્દ્ર**સિંહને એવી બુદ્ધિ કયાંથી સૂઝી આવી છે કે જેણે કોઈ પણ જાતનો વિચાર કર્યા વિનાજ રણધીર તથા તેના લુચ્ચા અને ઠગારા સોબતીયોને પોતાને ત્યાં આશ્રય આપ્યો છે !”

સુંદરસિંહ બોલ્યો કે:—“ બસ, બીજું કાંઇજ નહિ, કેવળ તેને અત્યારે **विनाशकाले विपरीत बुद्धिः** જ સૂઝી છે. પણ તેમાં આપણે શું કરીએ ? તેને જે રૂચ્યું તે ખરૂં. કોઇએ ખરૂંજ કહ્યું છે કે, ‘ ધણીને સૂઝે ઢાંકણીમાં અને પાડોશીને આરીસામાં પણ ન સૂઝે ’ તેવીજ સ્થિતિ **નરેન્દ્ર**ની પણ થઈ છે. ભાઇ ! આપણે તો માત્ર કહી છૂટીએ, બાકી કરવું ન કરવું તે તેની પોતાની મરજીપર રહેલું છે. વારૂ, આ પત્ર **મોહિની**ને તો અવશ્ય વંચાવવોજ જોઇએ. પણ તેને પત્ર પહોંચાડી આવે એવો કોઇ માણસ ક્યાં છે ? ”

વીરસિંહ કાંઈક વિચાર કરીને બોલ્યો કે:—“ માણસની શી જરૂર છે, હું પોતેજ તે પત્ર આપવા જવાને તૈયાર છું. પણ ત્યાં જતાં પહેલાં પ્રથમ મારે **મદનમંજરી**નો પોશાક ધારણ કરવો પડશે. તેમ કર્યા વિના આપણું કાર્ય કદાપિ સફળ થઇ શકશે નહિ.”

સુંદરસિંહે કહ્યું કે;—"તમને જેમ ઠીક લાગે તેમ કરો, તેમાં મને કશોય વાંધો નથી. ગમે તે ઉપાયે આપણે આપણું કાર્ય સફળ કરવાનું છે એટલે તમે ગમે તેવો પોશાક ધારણ કરશો તો પણ ચાલી શકશે. જુઓને હું પોતે પણ અત્યારે આબાદ રામનારાયણના પોશાકમાં જ ઉભેલો છું, મને જોવાથી કોઇ પણ મનુષ્ય સાક્ષાત્ રામનારાયણ જ ધારી શકે તેમ છે. આમ કરવાનો હેતુ ફક્ત દુસ્મનો પ્રતિના વૈરનો બદલો લેવાનો જ છે. જો બળવાન શત્રુ બળથી ન મારી શકાય તો છેવટે પ્રપંચ અને કળથી પણ તેનો આ દુનિયાના પડપરથી નાશ કરવો એવી મારી ભયંકર પ્રતિજ્ઞા છે. જ્યાં સુધી મારી તે પ્રતિજ્ઞા પાર પડશે નહિ, ત્યાં સુધી હું કદાપિ જંપીને બેસવાનો નથી. બસ ત્યારે હું હવે વૈરીઓની ખબર લેવા માટે રવાના થાઉં છું, પણ તમે ખૂબ ચેતીને ચાલજો. શયતાનોના સપાટામાં ભૂલ્યે ચૂક્યે પણ સપડાઈ ન જાઓ તેની ખાસ સંભાળ રાખજો. તમને સોંપેલા કામમાં ખૂબ સાવચેતી રાખજો, કારણ કે, અત્યારનો સમય બરાબર કટાકટીનો છે અને મામલો ઘણાજ ગંભીર પાયાપર આવી ગયો છે."

"તે બાબતમાં તમે કશી પણ ચિંતા રાખશો નહિ. જ્યાં સુધી આ દુનિયામાં આ બહાદુર વીરસિંહની હયાતી હશે, ત્યાં સુધી તો તેના તરફ કોઇનાથી આંગળીનો ઇશારો સુદ્ધાં પણ કરી શકાશે નહિ. તમે ખુશીથી તમારૂં કાર્ય કરીને જલ્દી પાછા આવી પહોંચો. હું પણ મારા કામમાં હમણાં અને આ ક્ષણેજ જોડાઇ જાઉં છું. તમે મારા પર પૂરતો ભરોસો રાખજો કે આ શરવીર વીરસિંહ પોતાનો જીવ જશે ત્યાં સુધી ગમે તેવા ચાલાક અને ચપળ ઠગના પંજામાં સપડાશે નહિ. જેને જીવનની પરવાહ નથી અથવા તો જેણે

મરણને કબૂલી લીધું છે, તેવા મરણીયા પુરૂષને આ દુનિયાનું કયું પ્રાણી પહોંચી શકે તેમ છે? હું જીવન કે મરણની જરા પણ ભીતિ રાખતો નથી. મરણ તો પ્રકૃતિનો એક સ્વભાવજ છે, તેનાથી બ્હી જઈને પોતાના કર્ત્તવ્યથી ભ્રષ્ટ થવું, એ બુદ્ધિમાન મનુષ્યને માટે મહા ભયંકરમાં ભયંકર પાપ મનાય છે.”

આ પ્રમાણે માંહોમાંહે સલાહ કર્યા પછી ત્યાંથી ઉઠીને પોતાની ડાબી બાજૂએ આવેલા એક સ્થાન તરફ ગયા. આ સમયે ત્યાં આગળ બે ઘોડા બાંધેલા હતા, તે બન્ને ઘોડામાંથી પોતપોતાના ઘોડાપર સ્વાર થઇને તેઓ એક બીજાથી જૂદા પડયા અને જૂદી જૂદી દિશામાં તેમણે પોતાના ઘોડાને હંકારી મૂક્યા.

હવે આપણે સુંદરસિંહને જે બાજૂએ જતો હોય તે બાજૂએ જવા દઇને વીરસિંહની સાથે ચાલીએ, કારણ કે તેની સાથે આપણી આ વાર્ત્તાનો સંબંધ ઘણો જ ગાઢો જોડાયલો હોવાથી આપણે તેની બરાબર તપાસ રાખવાની ખાસ જરૂર છે. હજી તે થોડેક દૂર નહિ ગયો હોય, એવામાં તો તેને નીચે પ્રમાણેના શબ્દો અકસ્માત્ સંભળાયા. તે શબ્દો આ પ્રકારના હતાઃ—

“હાય મનોહર મદન! જેનાપર તમે તમારા પ્રેમની વૃષ્ટિ વર્ષાવી છે, જેને માટે તમે તમારા દેહનું બલિદાન આપવાને તૈયાર છો તથા પ્રાણ ત્યાગવાનું પણ કબૂલ કરી ચૂકયા છે, તે અત્યારે દુષ્ટ રણધીર રૂપ રાક્ષસના સપાટામાં સપડાઇને અનેક પ્રકારનાં દુઃખો ભોગવી રહેલ છે, એ વાત શું હજી સુધી તમારા જાણવામાં આવી શકી નથી. હાય! અફસોસ! નિરાશા!! ભયંકર નિરાશા!!!”

હજી તે શબ્દનો ધ્વનિ સ્તંભ્યો નહોતો એવામાં બીજાં કેટલાંક વાક્યો સંભળાયાં કેઃ—“તે અને તેના ઠગારા તથા લુચ્ચા સોબ-

તીઓ આવતી કાલના ચન્દ્રમાંનાં દર્શન કરી શકશે નહિ અથવા તો આ અસાર સંસારમાં રહી શકશે નહિ. તેનો તથા સોબતીઓનો કચડઘાણુ નીકળી જશે અને મારા સુખનો માર્ગ સફાચટ મયદાન જેવો બની જશે. શું તું નથી જાણતી કે હું તને હજી પણ મારી સહુથી વડી રાણી બનાવવા ઇચ્છું છું. અને તું કહે તો મારી માનવંતી રાણીને પણ તે ક્ષણેજ ફુંકી કરી નાંખવાને તૈયાર છું. તારે મારી શય્યાશાયિની થવું જ પડશે. મારી મુખ્ય મહારાણીનું પદ સ્વીકારવું જ પડશે. જો તું મારી પ્યારી રાણી બનવાનું તથા મારી પ્રેમિકા થવાનું કબુલ નહિ કરે, તો અવશ્ય યાદ રાખજે કે, હું તને જીવનપર્યંત આ માયાવી મહાલયના ભયંકર બન્દીખાનામાં પૂરી રાખીશ. પછીથી તું ગમે તેટલી કાલાવાલા કરીશ તો પણ કદાપિ તેમાંથી છૂટી શકીશ નહિ. આ બંદીખાનામાં તારા જેવી અનેક હઠવાદી યુવતીઓ સડી સડીને મરણના અંધકારમય રાજ્યમાં ચાલી ગઈ છે. અનેક દુરાગ્રહી પુરૂષો એ બંદીખાનાની ભયંકર સજાથી કાળના કોળીયા બની ગયા છે, એ બધી વાતો તારે ભૂલી જવાની નથી. જો તું પણ તારા હઠને નહિ ત્યાગે તો તારી પણ તેવીજ દુર્દશા થશે.”

આ વાક્યો સાંભળીને વીરસિંહ સ્તંભી ગયો, ઊંડા વિચારમાં પડી ગયો. કેટલીકવાર સુધી આ પ્રમાણે વિચાર કર્યા પછી એ વાક્યો ક્યાંથી આવે છે તથા કોના મુખમાંથી નીકળે છે, એની તપાસ કરવા માટે તે જરા આગળ વધ્યો, પરંતુ એવામાં અચાનક સહજ અજવાળું થયું. આથી વીરસિંહ ગભરાયો અને પાસેના એ ધાટી ઘટાવાળા વડના ઝાડની ઓથમાં છૂપાઇ ગયો.

વીરસિંહે જ્યારે બીજીવાર અજવાળું થયું ત્યારે ઝીણી નજરથી જોયું કે, સ્હામેજ એક મકાનનું દ્વાર ઉઘાડું પડેલું છે અને

તેમાં પ્રવેશ કરવાનો એક માર્ગ પણ સ્પષ્ટ જણાઇ આવે છે. તે માર્ગપરથી હાથમાં એક ફાનસ લઈને એક પુરૂષ આવી રહ્યો છે. (તે પુરૂષ કદાચ રણધીર જ હોય એવું અનુમાન કરી શકાય છે.) ત્યાર પછી તે ખુલ્લા દ્વાર પાસેના બીજા એક બંધદ્વાર પાસે આવીને ઉભો રહ્યો અને દ્વારની ડાબી બાજૂની એક મૂર્ત્તિપર તેણે ઠોકર મારી એટલે તેના બે ભાગ થઈ ગયા અને વચ્ચમાં એક સર્પનું મુખ દેખાવા લાગ્યું. તેને રણધીરસિંહે ફેરવ્યું કે તરત જ દ્વાર પાછાં હતાં તેમનાં તેમ બંધ થઈ ગયાં.

ફરીવાર ઠોકર મારવાથી પહેલાંની પેઠે એક મનુષ્યની મૂર્ત્તિ બહાર નીકળી આવી અને તે મનુષ્ય પ્રકાશ હોલવીને એક તરફ ચાલ્યો ગયો.

વીરસિંહ કે જે આ બધો બનાવ જોઈ રહ્યો હતો તે, તે મનુષ્યના ચાલ્યા જવા પછી પેલા વડના ઓથમાંથી બહાર નીકળીને તે દ્વારની સમીપ આવી લાગ્યો અને વિચારવા લાગ્યો કે; "દ્વાર બંધ કરવાનો વિધિ તો જણાયો, પણ ઉઘાડવાનો કશો પણ વિધિ હાથ લાગ્યો નથી. વારૂ આ પેચને ઉલટાવીને જરા ફેરવી જોઉં તો ખરો." આમ વિચાર કરીને તેણે તે બંધ દ્વારના તાળાના પેચને ઉલટો ફેરવ્યો એથી તાળું તરતજ ઉઘડી ગયું. એ તાળાંની કળ એવા પ્રકારની હતી કે ડાબી તરફ ચાવી ફેરવવાથી તે ઉઘડતું હતું અને જમણી તરફ ફેરવવાથી બંધ થતું હતું. ત્યાર પછી દ્વાર ઉઘાડીને વીરસિંહે અંદર પ્રવેશ કર્યો. થોડેક દૂર ગયા પછી તેને એક મંદિર જણાયું. તે મંદિરના એક સુંદર તથા શોભાયમાન ઓરડામાં એક સુંદર પલંગ પર બિછાવેલા સફેદ બિછાનાપર બેસીને સુંદરી રમા શોકયુક્ત આર્ત્તનાદથી ભયંકર વિલાપ કરી રહી હતી. આંખોમાંથી

વ્હેતાં બોર બોર જેવડા આંસૂના બિન્દુઓ ગાલપર પડીને ગાલપરજ સૂકાઇ જતા હતા. આ પ્રમાણે શોક અને વિલાપથી રમાનું મુખ સહજ નિસ્તેજ થઈ ગયું હતું, છતાં પણ તેની શોભા કોઇ પણ પ્રકારે ઓછી થવા પામી નહોતી. તે મનોહારિણી મંજુલા લલનાનું વદન નીલ નભના વિહારી ઇન્દુની પણ પ્રતિસ્પર્ધા કરવાને તૈયાર હતું, તેની ગ્રીવા હંસણીની ગ્રીવાને પણ ક્ષણવારને માટે વિસરાવી દે તેવી સુંદર હતી. વક્ષઃસ્થળપર સ્ફુરી આવેલા પીન પયોધરો પણ આમ્રફળોની તુલના કરવાને તૈયાર હતાં. સારાંશ કે તે સુંદરીએ વાસ્તવમાં સુંદરી નામનું સાર્થક્ય કર્યું હતું.

વીરસિંહ અચાનક તે સુંદરીના ઓરડા પાસે આવી લાગ્યો અને પછીથી કાંઇક વિચાર આવતાં રમણી રમા પાસે જઇને ઉભો રહ્યો. બન્નેની ચાર આંખોનું તેજ એકજ સ્થળે એકત્ર થયું. તેઓ બન્ને એક બીજાનાં મુખ સ્હામું તાકી તાકીને જોવા લાગ્યાં. ત્યાર પછી રમાએ તે ઓરડામાં વ્યાપેલા ભયંકર મૌનનો ભંગ કરીને ઘણાજ મૃદુ અને મંજુલ સ્વરથી કહ્યું કે,–"વીરસિંહ! હું આ શું જોઇ રહી છું? સ્વપ્ન છે કે માયાવી રચના છે? હું શું તમને પ્રત્યક્ષ જોઇ રહી છું? નહિ–તેમ તો હોઇ શકેજ નહિ. વીરસિંહ અત્યારે આવા ભયાનક સ્થાનમાં કદાપિ આવી શકેજ નહિ. ત્યારે શું હું ભ્રમણામાં ભમું છું? ના–ના. તેમ તો નથીજ. આ વીર નર ખરેખરા વીરસિંહજ છે. વીરસિંહ વીર નર છે, તેઓ ગમે તેવા ભયાનક સ્થાનમાં આવવાનું સાહસ કરવાને શક્તિમાન છે. કેમ વીરસિંહ! તમે આ દુર્ગમ દુર્ગમાં શી રીતે આવ્યા વારૂ?"

વીરસિંહે ઉત્તરમાં જણાવ્યું કે.–"રમા! હું પોતેજ વીરસિંહ છું, તું ચિંતા ન કર મને તારા ભાગ્યેજ તને ભયંકર ભામટાઓનો

ભોગ થતી અટકાવવા માટે મોકલી આપ્યો છે. હું હવે તને અહીંથી આ પિશાચોના પાપનિકેતનમાંથી છોડાવવા માટેજ અહીં આવ્યો છું. ચાલ હવે જલ્દી તૈયાર થા, વધારે વાર ન લગાડ. અત્યારે ઝાઝી વાતચીત કરવાનો વખત પણ નથી. કારણકે, તને સપડાવનાર શયતાનો ઘણાજ ચાલાક છે, અને તેઓ પોતાના જાસૂસોને જ્યાં ત્યાં ગોઠવીને તારા જેવા શિકારના શોધમાંજ ભટક્યા કરે છે, માટે વધારે વિલંબ કર્યા વિના મારી પાછળ પાછળ ચાલી આવ."

વીરસિંહનાં આવાં વચનો સાંભળીને રમા તે મંદિરમાંથી બહાર નીકળવા માટે એકદમ તૈયાર થઈ ગઇ. ત્યાર પછી આગળ **વીર**સિંહ અને પાછળ રમા એવી રીતે તેઓ બન્ને પ્રથમ જણાવેલા દ્વાર પાસે આવી લાગ્યાં. **વીર**સિંહે પૂર્વોક્ત વિધિ પ્રમાણે દ્વાર ઉઘાડી તેમાંથી પોતાના તથા રમાના બહાર નીકળી જવા પછી પાછું તે દ્વાર બંધ કરી દીધું અને પોતાની સાથે લાવેલા ઘોડાપર આગળના ભાગમાં રમાને બેસાડી તથા પાછળના ભાગમાં તે પોતે સ્વાર થયો. આ પ્રમાણે બન્ને બરાબર સ્વાર થઇ ગયાં અને ત્યાર પછી **વીર**સિંહે પોતાના ઘોડાને એકદમ દોડાવી મૂકયો.

પ્રકરણ ૨ જું

ભેદનો ખુલાસો

" આશિકે. હમસાજ મેરા આશકિ. જાર ઔર હય;
" મેરે દિલકા માલીકી મુખતાર દિલદાર ઔર હય;
" ઉસ્કી સુરત ઉસકી સીરત ઉસ્કા નકશા ઔર હય;
" આપકો નાહક. જુનું હય મેરા શયદા ઔર હય;
" ઇશ્ક. ખાજીકે લીયે એક જજબ કામિલ ચાહિયે;
" આશકોંમે નામ કરનેકે લીયે દિલ ચાહિયે. "

મુન્શી મહમ્મદ

આ દેખાવના બધા ભેદ જાણવા માટે અમારા વાંચકો અવશ્ય આતુર હશે કે, આ બનાવમાં શો ભેદ સમાયલો છે, **વીર**સિંહ તથા રમાસુંદરી કોણ છે અને **વીર**સિંહે જીવનું જોખમ વેઠીને રમાનો બચાવ શા કારણથી કર્યો છે? એના જવાબમાં અમે જણાવીએ છીએ કે, તે બધી બીના ધીમે ધીમે અમારા વાંચકોનો જાણવામાં આવશે. હાલ તરત તો જે બીના ખાસ જરૂર જેવી જણાશે તેજ જણાવીશું તથા બીજી બધી બીનાને વખત આવ્યે વર્ણવીશું.

જૂઓ, સ્હામે એક સુંદર મંદિર છે, તેમાંના એક સુદર ઓરડામાં એક શોભિતા પલંગપર એક સર્વાન્ગ સુંદર પુરુષ સુતેલો છે અને તેણે પોતાના ડાબા કરકમળપર ડાબી બાજૂના એક ગુલાબી ગાલને ટેકાવ્યો છે. તેનું મસ્તક મોટું છે, છાતી વિશાળ છે અને તેના

શરીરનું બારીકીથી અવલોકન કરતાં જાણે તે શરીર બળથી ભરપૂર ભરેલું હોય તેમ જણાઈ આવે છે. તેની બન્ને આંખો મોટી મોટી અને તેજસ્વી છે તથા ડાબી આંખમાંનો કાળો તિલ એક પ્રકારની શોભાને વધારી રહ્યો છે. ગળામાં મનોહર મોતીની માળા સહજજ શોભાયમાન છે અને ગાલપર કેટલાંક અશ્રુબિન્દુઓ પડીને સૂકાઈ ગયાં છે એ પરથી સ્પષ્ટ જણાઈ આવે છે કે, તે એક પ્રકારનાં દુઃખથી દુઃખિત બની ગયો છે અને તે દુઃખને કાંઇક અંશે ઓછું કરવા માટે બે સુંદર સ્ત્રીઓ તેની પાસે બેસીને પરસ્પર વાર્તાલાપ કરી રહી છે. તેમનો વાર્તાલાપ ઘણોજ મધુર તથા રહસ્યમય હોવાથી અમે અમારા વાંચકો સમક્ષ તેનો અમુક અંશ રજૂ કરીએ છીએઃ—

પ્રથમ એક રમણીએ બીજીને ઉદ્દેશીને કહ્યું કે;–"જો, સુશીલા! રણધીરસિંહ રમાના પ્રેમિક થવાને સર્વથા અયોગ્ય હોવા છતાં તેને પોતાની પ્રિયતમા બનાવવા માટે અનેક યત્નો કરી રહ્યા છે, રમા જેવું કોમળ પુષ્પ મળવાની બિલ્કુલ આશા ન હોવા છતાં તેઓ તેને સુંઘવા માટે ઘણાં ફાંફાં મારી રહ્યા છે, પણ ભલા, એમ તે કદાપિ બની શકતું હશે ખરૂં કે? રમાના પિતા નરેન્દ્રસિંહ પણ કાંઇ વિચાર કરતા નથી. તેમને પોતાની પુત્રીના સંબંધમાં કશી ચિંતાજ નથી. રમા રણધીરને કોઇ પણ પ્રકારે પોતાનો પ્રેમિક બનાવવાને રાજી નથી. તે રણધીરનું નામ સાંભળતાંજ કમ્પી ઉઠે છે! રમાનો પ્રેમ મંત્રિપુત્ર મદનપર છે અને તે મદનનેજ ચાહે છે. રાત્રિદિવસ મદનના નામનુંજ રટણ કર્યા કરે છે, પરંતુ રમાના પિતા નરેન્દ્ર તે મદન પર અત્યંત વૈર રાખે છે. મદન અને નરેન્દ્ર વચ્ચે બાપે માર્યું વૈર સળગી ઊઠયું છે. હવે આવી સ્થિતિમાં રમા પોતાના પિતાના પ્રબળ પ્રતિપક્ષી મદનના ગળામાં પોતાની પ્રેમમાળાનું આરોપણ કરવાને

તૈયાર થઈ છે, ત્યારે તેનો પિતા તે મદનનું ગળું કાપવા માટે અને તેમાંથી લોહીની ધારાઓ વહેવડાવવા માટે તત્પર થઇ રહ્યા છે. રમા પિતાના શત્રુના માટે પોતાના પ્રાણ ત્યાગવાના ભીષણ પ્રસંગને પણ સુખપૂર્વક સ્વીકારી લે તેમ છે. અત્યારે પિતા પુત્રી વચ્ચે ભયંકર વિવાદ જાગ્યો છે. પિતા નરેન્દ્રની ઇચ્છા પોતાની પુત્રી રમાને રણધીર વેરે આપવાની છે અને પુત્રી રમાની ઇચ્છા પિતાના પ્રબળ શત્રુ મદન વેરે પરણવાની છે. પણ હવે આપણે જોવાનું એ છે કે એમાં વિજય કોનો થાય છે. હઠવાદી રમા હારે છે કે રણધીરસિંહનો પક્ષપાતી નરેન્દ્ર હારે છે, એજ જાણવાની માત્ર મારી આકાંક્ષા છે."

આ સાંભળીને સુશીલા નામક એક બીજી સ્ત્રી બોલી કે;—"સુન્દરિ! આ વિષયમાં નરેંદ્રસિંહનો અપરાધ તો અવશ્ય છે જ, પરંતુ એ રણધીર પોતાના મામાની કન્યા કે જે ભગિની ગણાય છે તેની સાથે લગ્ન કરવાને તૈયાર થયો છે. રમા બિચારી નિર્દોષ બાલિકા છે, તેને આ દુનિયાના પ્રપંચોની જરાપણ ખબર નથી. કારસ્થાન કોને કહે છે તે તો તે બિચારી જાણતી પણ નથી. તે સરલ અને ભોળી છે. મદનને તે ચાહે છે, બન્ને બાલપણનાં સહચર છે એટલે એક જાતનો પ્રેમ હોય એ સર્વથા સ્વભાવિક જ છે. રમા મદનને પોતાનો પતિ બનાવવા માટે જે આતુર થઇ રહી છે, તેમાં તેનો જરાપણ દોષ નથી. રણધીર તેની સાથે લગ્ન કરવા માટે તૈયાર થયો છે, તેમાં તેની સરાસર ભૂલ છે. તે બેશર્મને શર્મ પણ નથી આવતી કે, જે અબળા અન્ય પુરુષ પર અનુરાગ પ્રકટ કરીને તેની અનુગામિની થવા ઇચ્છે છે તેને પોતાની પ્રિયપાત્રા બનાવવાને તે તૈયાર થયો છે. રમા એક રીતે તેની ભગિની થાય છે, તે ભગિનીપર કુદૃષ્ટિ નાંખતાં તે રણધીરને લેશ માત્ર લજ્જા પણ નથી આવતી?

ખરેખર બ્હેન! હવે તો પૂરો કલિકાળ આવી લાગ્યો છે. ભ્રાતા ભગિની પર મોહાંધ થાય, એ કેવી અજાયબીની વાત કહેવાય? જો કે રાજાની ઇચ્છા પણ તે રૂપવતી રમાને રણધીરને આપવાની છે, પણ ત્યાં તેમની ભારી ભૂલ થાય છે. તેમની બુદ્ધિ પણ રણધીરના ભરમાવ્યાથી ભ્રષ્ટ બની ગઇ હોય તેમ જણાય છે. જો તેમ ન હોય તો પોતાની કાંચન જેવી કન્યાને પાષાણ જેવા પુરુષના અધિકારમાં આપવાની દુષ્ટ બુદ્ધિ તેમને સૂઝે પણ ખરી કે? હાય! હવે ખરેખરો કલિકાળ વ્યાપી ગયો છે, દુષ્ટ કલિએ બુદ્ધિમાનની બુદ્ધિને પણ હરી લીધી છે. સોનાના સંસારમાં વિષનો સંચાર કરવા માંડ્યો છે!"

સુંદરીએ કાંઇક વિચાર કર્યા પછી પોતાનો અભિપ્રાય દર્શાવતાં કહેવા માંડ્યું;—"બ્હેન! તમારૂં કહેવું તદ્દન સત્ય છે. રણધીર તદ્દન મૂર્ખ છે, બુદ્ધિહીન છે, ગમાર છે અથવા તો બીજા શબ્દોમાં કહીએ તો તે '**साक्षात्पशुःपुच्छविषाणहीनः**' શીંગડાં પૂછડાં વગરનો પશુજ છે. તે રમાપર આટલો બધો મોહિત કેમ બની ગયો છે? શું તેને પોતાની યોગ્યતાનું પણ ભાન નથી? ક્યાં પૃથ્વીપતિની પુત્રી અને ક્યાં એક કંગાલ ભીખારી! ક્યાં રૂપવતી રમા અને ક્યાં કાળો કાગડો હંસણીને મેળવવાની ઇચ્છા ધરાવે છે? વનભૂમિનો શૃગાલ સિંહણીને પોતાની સેવિકા બનાવવાને તત્પર થયો છે? પણ તે કાગ અને શૃગાલ તુલ્ય રણધીરથી કશુંય થઇ શકવાનું નથી. તેનો બકવાદ કાંઇ પણ ઉપયોગમાં આવે તેમ નથી. પણ હા, બ્હેન! તમને એક વાર્ત્તા પૂછતાં તો હું છેક ભૂલીજ ગઇ. કહો જોઈએ વારૂ કે, મંત્રિપુત્ર મદનની સાથે રમાનાં લગ્ન કરવામાં રાજાને કાંઇ હાનિ થાય તેમ છે અથવા તો તેના શિરપર અપકીર્ત્તિનું કાંઈ કલંક લાગવાની કોઈ સંભાવના છે ખરી કે?"

સુશીલાએ જવાબમાં જણાવ્યું કે;—" ના એમ કરવામાં રાજાને કોઈપણ પ્રકારનું કલંક લાગે તેમ નથી. તેમજ રાજાને કશી પણ હાનિ થવાની સંભાવના નથી. પરંતુ તેના મગજમાં સ્વાર્થ સાધુ રણધીરે એવું જ ભૂત ભરાવી દીધું છે કે, " મંત્રીપુત્ર મદન તમારી સાથે ભયંકર શત્રુતા રાખે છે અને સમય આવ્યે તે તમારૂં ખૂન કરીને તમારા રાજ્યને પણ પોતાના અધિકારમાં લઇ લેવાની ઇચ્છા ધરાવે છે, માટે તમે તેના તરફથી ખૂબ સાવધ રહેજો અને તેને કોઇ પણ વિશ્વાસુ કામ સોંપતા પહેલા પૂરતો વિચાર કરજો." જ્યારથી રણધીરે આ છૂમંતર રાજાના કાનમાં ફુંકી દીધો છે, ત્યારથી રાજા મદનપર બહુજ ગુસ્સે બળે છે અને એટલા માટે જ તેઓ રમાને તેની સાથે ન વરાવતાં કારસ્થાની રણધીરની સાથે વરાવવાને તૈયાર થયા છે. રણધીરે રાજાને એવા ભમાવી દીધા કે તે તેના સિવાય બીજા કોઇને જોઇ જ શકતો નથી. અત્યારે રણધીરે રાજાના મનપર એવી સખ્ત છાપ બેસાડી દીધી છે, કે તે કદાપિ ભૂંસી શકાય તેમ નથી. રણધીરની સલાહથી જ રાજા રમાનાં લગ્ન મદનની સાથે ન કરતાં રણધીરની સાથે કરવાને તૈયાર થયો છે."

સુંદરીએ એક જૂદોજ સવાલ રજૂ કર્યો કે;–" જ્યારથી વીરસિંહ છળ કરીને મહાલયમાંથી લઇ આવ્યો છે, ત્યારથી તેનો કશો પતો જ મળ્યો નથી. તેમ જ વળી રામનારાયણ નામક એક દુષ્ટ અને લુચ્ચો ઠગ આપણા સ્વામી મદનને છેતરીને અથવા ઠગીને રમાને લઇ ગયો છે, ત્યાર પછી તે રૂપવતી રમાનો કાંઇ પણ પતો મળ્યો છે ખરો કે? વારૂ, અત્યારે રમા સુંદરી ક્યાં છે? કોના અધિકારમાં છે ને કેવી સ્થિતિમાં છે?"

સુશીલાએ જવાબમાં બહુજ ધીમા અને નમ્ર સ્વરથી જણાવ્યું

કે;—"હજી કાલેજ સુંદરસિંહ આવ્યો હતો, તેણે બધી હકીકત કહી હતી અને અમે પણ રમાના સંબંધમાં કેટલાક પ્રશ્નો પૂછ્યા હતા, પણ તેના જવાબમાં તેણે કાંઇ નવા સમાચાર જણાવ્યા નહોતા. તેણે પણ એમજ કહ્યું હતું કે હજી સુધી રમાની કશી ખબર મળી નથી, પણ અમે તેની પૂરતી તપાસ ચલાવીએ છીએ. મારા સાંભળવા પ્રમાણે આજે સાંઝે સુંદરસિંહ તથા વીરસિંહ એક જંગલ ભણી તેની તપાસ માટે ગયા હતા, પણ તેમણે તેનો કાંઇ પતો મેળવ્યો કે નહિ તેની કાંઇ પણ ખબર હજી સુધી મારા જાણવામાં આવી નથી મને પણ અજાયબી એ થાય છે કે, એ ચાલાક ચપળાને આમ અચાનક કોણ ઉપાડી ગયું હશે? બાઇ! મને તો એમજ લાગે છે કે એ બધાય અવળા ધંધા વખતે રણધીરસિંહના જ હોવા જોઇએ."

હવે અમારા પ્રિય પાઠકવર્ગને અવશ્ય જણાયું હશે કે, રમા એ ભૂપાળ ચૂડામણિ મહારાજા નરેન્દ્રસિંહની કન્યા છે અને રણધીર નરેસિંહનો ભાણેજ અરમાની ફોઇનો દીકરો ભાઈ છે. મદન મંત્રીનો પુત્ર છે. રમા તથા મદન એક બીજાપર મોહિત છે, પરંતુ નરેન્દ્રસિંહ રણધીરને પોતાની પ્રિય પુત્રી રમાનાં લગ્ન કરવાની ઇચ્છા ધરાવે છે, પણ રમા તેના કોઇ પણ પ્રકારે સ્વીકાર કરવાને નારાજ છે. તે તો માત્ર મદનનેજ પોતાનો પ્રિયતમ પ્રાણેશ્વર બનાવવાને ઉત્સુક થઇ રહી છે. નરેન્દ્રસિંહ અવન્તી દેશની રાજધાની વિશાલાપૂરીનો અધિપતિ છે અને જે પુરુષને આપ પર્યંકર સૂતેલો જૂઓ છો એજ રમાનો હૃદયાધાર મદન છે.

પ્રકરણ ૩ જું

દુર્ગમ દુર્ગ

"અનો ફિર્ઔન તાહ્ક ઈન્હીં મકાનોંમેં મકીં નીકલે;
રખો શયતાનકી દાનીશ તો દિલ અર્શ ભરીં નીકલે;
કરો કારૂન મહેનત તો જર જેરે જમીં નીકલે;
અનો શદ્દાદ દુનિયાહીમેં ખુલ્દે બરીં નીકલે;
કરો કોશિશ તો બુઝ દિલની જરી જાબાજ પયદાહો;
જો મટ્ટી સુરતે બરતન બનેં આવાજ પયદાહો."

દુશ્મને ઇમાન

સુંદરસિંહ **વીરસિંહ**થી જૂદો પડીને રવાના થયો. કેટલેક દૂર ગયા પછી તે જરાવાર થોભી ગયો અને કાંઇક વિચાર કરીને ઘોડાપરથી નીચે ઉતરી પડયો, ત્યાર પછી તેણે એક ખલતો કાઢીને તેમાંથી એક શીશી બહાર કાઢી તથા તેમાંથી થોડુંક તેલ બહાર કાઢીને પોતાના મુખમાં મૂક્યું. જેનું પરિણામ કાંઇક વિલક્ષણ આવ્યું. અથવા તો તે ગૌરવર્ણનો થઈ ગયો, તેણે પોતાની બનાવટી દાઢી, મૂછ અને કલપ વગેરે કાઢી નાંખ્યાં આથી તે પોતાના મૂળ સ્વરૂપમાં આવી ગયો. અને વળી પાછો ઘોડાપર સ્વાર થઇને ઉતાવળથી ચાલવા માંડયો.

લગભગ એકાદ ગાઉ ગયા પછી તેને રાત્રિ વીતી ગયેલી જણાવા લાગી. તેણે તે સમયે જોયું કે, આકાશ મંડળમાં બે ચાર તારાઓ

આમ તેમ વિખરાઇને હીરાના ટુકડાનો ભાસ કરાવી રહ્યા હતા અને પૂર્વ દિશામાં સહજ લાલાશની છટા પણ છવાયલી હતી. તે હજી આ પ્રમાણે કુદરત દેવીનું અવલોકન કરી રહ્યો હતો એવામાં તેને સ્હામેથી ઘોડાપર સ્વાર થયેલો મદન તેને આવતો જણાયો. આ સમયે મદનનુ મુખ તદ્દન નિસ્તેજ અને ફીકું બની ગયું હતું અને તેના હૃદયમાં એક પ્રકારની ભયંકર વેદના સાલી રહી હતી. અત્યારે તે તદ્દન બેભાન બની જવાની અણીપર આવી લાગ્યો હતો. એવામાં મદનની નજર એકદમ સુંદરસિંહપર પડી. તે જોઇને તેણે સુંદરસિંહને સંબોધીને ઘણીજ ઉતાવળથી પૂછવા માંડયું કે;–"કેમ સુંદરસિંહ! કહો જોઇએ શા સમાચાર લાવ્યા છો ? કેમ કાંઈ પત્તો મળ્યો ખરો કે ? હું તો તમારો શોધ કરતો કરતોજ અહીં આવી ચઢયો છું. પ્રિયાના વિયોગથી ઘડીભર ચેન પડતું નથી. મનને કેટલુંયે સમજાવું છું, પણ તે પણ માનતું નથી. પ્રિયતમાના ગુલાબી ગાલની લાલીને ભૂલી જવાનો જેમ જેમ પ્રયત્ન કરૂં છું, તેમ તેમ તે મધુરી માશુકના બદનના બધા ભાગો મને એકદમ સાંભરી આવે છે. તેને ભૂલી જવા માટે જરાવાર ઊંઘી જવાનો યત્ન કરૂંછું, તથાપિ ઊંઘમાં પણ તે દિલરૂબાનાં દર્શન થયા વિના રહેતાં નથી. સૂતા, બેસતાં, ખાતાં પીતાં અને હરતાં ફરતાં મને તે મારી મધુરી મેના યાદ આવ્યા કરે છે. મારા મનને તેણે પોતાની ગેરહાજરીમાં પણ તેના કાબૂમાં લઇ લીધું છે ! તમારાથી જૂદા પડયા પછી હું બહુજ વ્યાકુળ બની ગયો છું. મારી રમા મને બહુજ યાદ આવે છે ! અન્નનો આહાર કરતાં અથવા વાયુનું સેવન કરતાં પણ મારાથી તે દિલદારના દિદારને ભૂલી શકાતું નથી. છેવટે ઘણા યત્નો કરવા છતાં જ્યારે મારૂં મન નજ માન્યું ત્યારે હું આ પ્રમાણે બહાર ફરવા નીકળી પડયો છું, તથાપિ

મને તેની યાદગીરી આવ્યા વિના રહેતી નથી. વૃક્ષ સાથે વિંટાયલી વેલીઓને જોતાંજ મને મારી તે મોહિની માશુકનું સ્મરણ થઈ આવે છે! ભાઇ સુંદર! તું ગમે તે ઉપાયે મારી માશુકને શોધી આપ. હવે તેના વિના મારા પ્રાણ કંઠે આવ્યા છે. જિગર તેને મળવા માટે તલપી રહ્યું છે. હાય! રમા! મારી મનોહર રમા! આ તારા પ્રેમિકને તારાં દર્શન ક્યારે થશે?"

સુંદરસિંહે પોતાની તીક્ષ્ણ દૃષ્ટિથી મદનના શરીરનું બરાબર નિરીક્ષણ કર્યાં પછી જવાબ આપ્યોઃ–" મદન! ઘણી મહેનત કરવા છતાં હજી મારી માશુકનો કશો પત્તો મળ્યો નથી. મને લાગે છે તે ભોળી મૃગલી કોઇ ચાલાક શિકારીના સકંજામાં સપડાઇ ગઇ હશે, નહિતો આટલી મહેનત કરવા છતાં તેનો પત્તોજ ન મળે એવું બને જ કેમ? પણ ફિકર નહિ. તમે જરાપણ ગભરાશો નહિ, જ્યાં સુધી મારા આ વપુમાં રક્તનું એક પણ ટીપું રહેશે, ત્યાં સુધી તમારી માશુકનો ભોક્તા બીજો કોઇ પણ પિશાચ થઇ શકશે નહિ."

મદને કહ્યું કે;–" સુંદરસિંહ તમારી આ મહેનતનો બદલો હું કદાપિ ભૂલી શકીશ નહિ. તમે મારાપર જે જે ઉપકારો કર્યા છે અને કરો છો તેના બદલામાં હું મારાથી બનતી દરેક પ્રકારની સહાયતા આપીને તમને સંતુષ્ટ કરીશ. પણ હાલમાં મોહિનીએ તમારા માટે એક ઘણીજ ઉત્તમ દવા બનાવી છે અને તે દવા તમને આપવા માટે તેણે મને આપી છે. ખરેખરં દવાતો ઘણીજ ઉત્તમ અને ઉપયોગી છે."

સુંદરસિંહે જરા અજાયબી દેખાડીને પૂછ્યું કે;–" મદન! મોહિનીએ તમને શાની દવા બનાવીને મને આપવા માટે આપી છે તેમાં શો ગુણ સમાયલો છે વારૂ?"

મદને જવાબ આપ્યો:–"ગુણ તો અનેક છે, પરંતુ તે દવાનો એક ગુણ તો બહુજ ઉત્તમ છે. તે દવા ખાવાથી બેહોશીની દવા તેના-પર કાંઇ પણ અસર કરી શકતી નથી. બેહોશીની ગમે તેવી દવા હોય તોપણ તે આ દવાને કદાપિ પહોંચી શકે તેમ નથી."

સુંદરસિંહે કહ્યું:–"વારૂ તે દવા અત્યારે તમારી સાથે છે કે? જો હોયતો લાવો."

મદન જ્યારે ખીસામાંથી દવા કાઢવાના કામમાં ગુંથાયો; ત્યારે સુંદરસિંહે તેને અસાવધ જોઇને એકદમ પોતાનો ખેસ તેના ગળામાં નાંખી દીધો અને ત્યાર પછી તેનો બરાબર ફાંસો દઇને તેને જમીન-પર પટકી દીધો. આથી **મદન** બિચારો લાચાર બની ગયો અને **સુંદરસિંહના** પંજામાંથી છૂટવાનો તેનો એક પણ ઉપાય ન રહ્યો. એ અવસર સાધીને સુંદરસિંહે જબર્દસ્તીથી તેના નાક આગળ બે-હોશીની દવા સુંઘાડી દીધી. **મદન** આથી જ્યારે તદ્દન બેભાન બની ગયો ત્યારે તેણે તેને પોતાની એક પિછોડીમાં એક ગાંસડીની પેઠે બાંધી લીધો અને પછી મદનના શરીરની તે ગાંસડીને પોતાના ઘોડાની પીઠપર લાદીને તરતજ ત્યાંથી ચાલ્યો ગયો.

જ્યારે સૂર્યોદય થયો તે સમયે તે એક જંગલની ઝાડીઓના ઝુંડમાં આવી પહોંચ્યો. તે ઝાડીના પાસેજ એક ઊંચી ટેકરી હતી. તે ટેકરીપર ચઢવાનો માર્ગ બહુજ સાંકડો હતો, તથાપિ ઘોડો સહજ-માંજ તે ટેકરીપર ચઢી શકતો હતો. એ ટેકરી પર માત્ર એક શિવાલય સિવાય બીજું કાંઇજ નહોતું. તે શિવાલયની પાસે આવ્યા પછી **સુંદરસિંહ** પોતાના ઘોડાપરથી નીચે ઉતરી પડયો અને પછી શિવાલયમાં જઇને તેણે એક ઘંટને પકડીને જરા હલાવ્યો, એટલે તરત અનાયાસજ સહજમાં તે શિવાલય અદૃશ્ય થઈ ગયું અને તેની

જગ્યાએ ચોખૂણુ ગર્ત્તા દેખાવા લાગી. જે ગર્ત્તામાં નીચે ઉતરવાની કેટલીક સુંદર સંગેમરમરની સીડીઓ બનાવવામાં આવી હતી. સુંદ-રસિંહ તે સીડીપરથી નીચે ઉતર્યો એટલે તેને નીચેના ભાગમાં સૂકી જમીન મળી આવી. તે જમીનપર એક બનાવટી સિંહ જોવામાં આ-વતો હતો અને તેની જીભ લગભગ એક હાથ જેટલી મુખમાંથી બહાર નીકળી પડી હતી. ત્યાંથી જરા આગળ ચાલ્યા પછી તેને ફરીવાર એક મંદિર દેખાયું, તે મંદિર પાસે એક સીડી ગોઠવવામાં આવી હતી. તે સીડીપરથી સુંદરસિંહ નીચે ઉતરવા લાગ્યો: એવામાં વળી પાછી વચ્ચમાં બે સીડીઓ તે સીડીઓને ઓળંગીને પણ સુંદરસિંહ તેથી નીચેના ભાગમાં જઇ પહોંચ્યો. આવી રીતે ત્રણ સીડી ઉતરી આવ્યા પછી તેને એક ગોળાકાર દ્વાર મળી આવ્યું. તે દ્વારના ઉંબ-રાપર તેના પગની ઠોકર વાગતાંની સાથેજ તેના બે ખંડ થઇ ગયા અને પ્રકાશ દેખાવા લાગ્યો. સુંદર તે પ્રકાશવાળા ઓરડામાં પણ જરાવાર રોકાયા સિવાય આગળ ચાલવા લાગ્યો, એટલે એક ફુવારા પર તેની નજર પડી. તે ફૂવારાનું પાણી લગભગ વીસેક હાથ ઊંચું ઉછળતું હતું. તેની પાસેજ ડાબી દિશામાં એક પત્થરનો ચબૂતરો હતો. તે ચબૂતરાપર ચઢીને તે ફૂવારા સાથે જોડાયલી એક કળને દબાવી એટલે એકદમ જળ નીકળતું બંધ થઇ ગયું અને ફૂવારો તદ્દન નાબુદ થઈ ગયો તથા તેની જગાએ એક ઘોડાપર સ્વાર થયેલો બનાવટી પુરુષ પ્રકટ થયો. સુંદરે તરતજ તે પુરુષના હાથમાંની તલ્વાર ખેંચી લીધી. આથી ત્યાંનો દેખાવ કાંઇક જૂદોજ થઇ ગયો. ઘોડાના બે ભાગ થઇને એક રસ્તો બની ગયો. તે રસ્તાપરથી સુંદર-સિંહ આગળ ચાલવા લાગ્યો. આગળ જતાં તેને કાળા પત્થરવાળી પૃથ્વી મળી, તેનાપર જતાંની સાથેજ પ્રથમ જણાવેલા પેલા ઘોડાની

અંદર સુંદર પાછો સમાઇ ગયો. એ ભાગમાં વહેંચાયલો ઘોડો એક થઇ ગયો અને તેની વચ્ચેના ભાગમાં સુંદરસિંહ સમાઇ ગયો.

ત્યારપછી સુંદરસિંહ એક બગીચામાં આવી પહોંચ્યો. તે બગીચામાં કોકિલાં, પપૈયા આદિ પક્ષીઓ અતિશય મધુર કૂજન કરી રહ્યાં હતાં. તેની સાથેજ નાના નાનાં પક્ષીઓ પોતાનું મધુરૂં તેમજ રમણીય ગાન કરીને એક પ્રકારની અલૌકિક સ્વરની સૃષ્ટિ રચી રહ્યાં હતાં. તેના મંજુલ કૂજનને જો મનુષ્યના મનને મુગ્ધ કરનાર મોહનમંત્ર અથવા આકર્ષક ધ્વનિ કહેવામાં આવે તો તેમાં અતિશયોક્તિનો લેશ માત્ર પણ સંભવજ નથી. વૃક્ષોની શાખાઓ ફળોના ભારથી ઝુકીને ઝુમી રહી હતી. તે બગીચાની વચ્ચમાં એક રત્નજડિત મનોહર મહાલય આવેલું હતું. તે મહાલય પોતાની સ્વચ્છતા અને શોભાથી ગિરીશ-નિવાસ કૈલાસ પર્વતની કમનીયતાનો પણ નિરાદરજ કરી રહ્યું હતું. તે મહાલયના એક સુંદર દીવાનખાનામાં એક પલંગ પડેલો હતો અને તે પલંગપર વિશાલ વપુવાળી સ્ત્રી પોતાની સુંદરતાના તેજથી તે ઓરડાને પ્રકાશિત કરી રહી હતી. તેની અવસ્થા લગભગ ચાલીશ વર્ષથી ઓછી તો નહોતી જ, તથાપિ તેને કોઇ વીસ વર્ષની તરુણી સિવાય બીજી કોઇ અવસ્થાની સ્ત્રી કહી શકે તેમ નહોતું. તેના અંગ-અંગમાં સુંદરતા છલકાઈ રહી હતી. તેનો ગોરો રંગ, ગોળ ચહેરો, મદીલી આંખો, ગુલાબી ગાલ, પરવાળાં જેવા હોઠ આદિ સર્વ અંગો સાક્ષાત્ લાવણ્યનો પરિચય કરાવી રહ્યાં હતાં. તેના મુખપર સહજ શીતળાના દાગ હોવા છતાં તે મુખની સુંદરતા નષ્ટ થવાને બદલે ઉલટી વિશેષ ઉત્તમ ભાસથી હતી. તેનાં ઉન્નત સ્તન પણ હજી જેવાં ને તેવાંજ કઠિન રહ્યાં હતાં અને શરીરમાંનું તેજ પણ હજી સૂધી અખંડિત રહેવા પામ્યું હતું. તેની આવી અવસ્થામાં પણ કોઇ પણ

પ્રકારની સુંદરતાની ન્યૂનતા નહોતી. તેની આકૃતિ અને બોલવા ચાલવાના ઢંગપરથી સ્પષ્ટ જણાઇ આવતું હતું કે તે અબળા કોઇ સાધારણ અબળા નહિ, પણ બડી ચાલાક, ચતુર અને ઠગારી રમણી હતી. પ્રૌઢાવસ્થામાં પ્રવેશ કરવા છતાં તેના અંગપરથી અદ્યાપિ યુવતીનાં લક્ષણો ગયાં નહોતાં. નવીન જોનારને તો તે કોઇ તરુણ યુવતી હોય તેવોજ ભાસ થઇ આવતો હતો. જેવી રીતે આસ્માની રંગનાં વાદળાંમાં વીજળી પોતાના અંગને છૂપાવી રાખે છે, તેવીજ રીતે આ અબળાએ પણ પોતાના સોના જેવા સુંદર શરીરને લીલા રંગની સાડીથી છૂપાવી રાખ્યું હતું આથી તેની સુંદરતાનો અવધિ થયો હતો; આ સુંદરતાનું વર્ણન કરવાની શક્તિ અમારી નથી, પરંતુ કોઇ કુશળ કવિજ તેનું આદર્શ ચિત્ર આંકી શકે તેમ છે. અથવા તો ચાલાક ચિત્રકારજ પોતાના ચિત્રમાં તેની સુંદરતાનો જોઇએ તેવો આકર્ષક ભાવ લાવી શકે તેમ છે.

વાચક વર્ગ ! આ અબળા અતિ રૂપવતી હોવા ઉપરાંત બીજી અનેક કળાઓમાં પણ તેવીજ કુશળ હતી. ઠગબાજીમાં તેના જેવી ચાલાક રમણી બીજી કોઇ ભાગ્યેજ હશે. જેવી તે ઠગબાજીમાં કુશળ હતી, તેવીજ પોતાની મીઠી ભાષાથી મહાત્મા જેવા દૃઢ હૃદયના પુરુષોનાં હૃદયને પણ પીગળાવી શકવાને સમર્થ હતી. રમલ કે જે જ્યોતિષ શાસ્ત્રનો વિષય ગણાય છે તે ફેંકવાની વિદ્યામાં પણ તે બહુજ પ્રવીણ હતી. તે રમલ ફેંકીને જે કાંઇ કહેતી તે લગભગ ખરૂંજ પડતું હતું. પણ હવે એ કોણ હતી એ જાણવા માટે વાચકોનાં મન આતુર થયાં હશે, માટે અમે અહીંજ તેનો પરિચય આપી દઇએ છીએ. તે આપણા પૂર્વ પરિચિત મંત્રી પુત્ર મદનની સહાયકા મોહિની નામક એક ચાલાક ઠગારી હતી. આ સમયે તે મોહિની અને સુંદર-

સિંહ વચ્ચે જે વાતચીત ચાલી રહી હતી તે અમે જણાવીએ છીએ એથી સર્વજનોને જણાશે કે મોહિની કેવી ચાલાક ચપળા હતી અને તે શા ઉદ્યોગ કરતી હતી.

પ્રથમ મોહિનીએ સુંદરસિંહને સંબોધીને કહ્યું કેઃ—"કેમ સુંદરસિંહ! શા સમાચાર લાવ્યા છો? દુશ્મનો તરફની શી શી ખબરો મેળવી આવ્યા છો વારૂ?"

સુંદરસિંહે જવાબમાં જણાવ્યું કેઃ—"બધા સારા સમાચાર લાવ્યો છું. જ્યારે હું અને વીરસિંહ તમને મળીને અહીંથી ગયા, ત્યારે અમે પ્રથમ મદનને મળ્યા હતા. તેની મુલાકાત લઇને કેટલીક જરૂરી વાતચીત કરી અને ત્યારપછી પાછા અમે બન્ને દુશ્મનોની તપાસ માટે બહાર નીકળ્યા. રસ્તામાં મદનમંજરી મારો વેશ ધારણ કરીને એકદમ ઘોડાપર સ્વાર થઇ દોડી જતી હતી, પરંતુ તે મારા હાથમાંથી છટકીને ક્યાં સુધી જઇ શકે વારૂ? મેં તેને જોતાંની સાથેજ ઓળખી લીધી, એટલે તરતજ હું તેની પાસે દોડી ગયો અને જ્યારે મને પૂરતી ખાતરી થઇ ગઇ કે, એ કોઇ માયાવી ઠગારીજ છે ત્યારે મેં એકદમ તેના ઘોડાની લગામ પકડી લીધી તથા જબર્દસ્તીથી તેને ઘોડાપરથી નીચે ઉતારી બેહોશીની દવા સુંઘાડીને મૂર્ચ્છિત કરી દીધી. ત્યારપછી તેનું મોઢું ધોવાથી તેણે તેના પર ચોપડેલા એક જાતનો રંગ હતો તે ધોવાઇ ગયો અને સાફસાફ મદન જરીજ દેખાઇ આવી. આથી મને તેનાપર બહુજ શક આવ્યો. મેં તેનાં કપડાં વગેરેની જડતી લેવા માંડી. જડતી લેતાં તેની પાસેથી એક પત્ર મળી આવ્યો. તે પત્રનો આશય આ પ્રમાણે છે કેઃ—

"મહારાજા નરેન્દ્રસિંહ

પ્રણામ સહિત આપ શ્રીમાનની સેવામાં નમ્ર નિવેદન કે,

આપની આજ્ઞાનુસાર રમા તથા મદનની તપાસ ચલાવી રહ્યો છું. મને રાજકિશોર નામક એક ઐયાર અથવા વેશધારી માર્ફત ખબર મળી છે કે, મદન તથા રમાની મોહિની નામક એક ગુરુ ઘણીજ ચાલાક ઠગારી છે અને તેણે તેઓ બન્નેને પોતાના તિલસ્મી અથવા તો ભેદ ભરેલા ભોંયરામાંના ભવનમાં છૂપાવી રાખ્યાં છે. આપની રાજધાનીનાં કેટલાંક માણસો મદનના પુરાણા ભવન સાથે કેટલોક સંબંધ ધરાવે છે તે યોગ્ય નથી. મેં તે ભવનની ઘણી તપાસ કરી છતાં હજી સૂધી તેનો કશોય પત્તો મળ્યો નથી. તથાપિ મેં રામનારાયણ ઐયાર (ઠગારા) ને મદનને છેતરવા માટે મોકલી આપ્યો છે. મને આશા છે કે તે જરૂર તેનો પત્તો મેળવીને તેને પકડી લાવશે. મામલો ઘણોજ ગંભીર પાયાપર આવી ગયો છે. રમાએ મારી આંખોમાં પણ ધૂળ નાંખી છે. પણ તે ખાતે આપ નિશ્ચિંત રહેશો. હું ગમે તે ઉપાયે તેનો પતો મેળવી લઇશ. મેં હમણાં એવી જાળ બિછાવી છે કે તેમાં શિકારને સપડાવતાં બિલકુલ મુશીબત પડશે નહિ. હાલ તરત તો આટલુંજ લખવું ઠીક ધારૂં છું. પછીથી બધી બીના જણાવીશ. આપ પણ દુશ્મનોથી ચેતતા રહેજો. બસ હાલ એજ. ”

આપનો—

રણધીરસિંહ.

“ આ પત્ર વાંચીને મેં મદનમંજરીને તે ભાંગેલા મહેલના દાલાનમાં આવેલા ભયંકર ભોયરામાં આપણે જે ભયંકર બંદીખાનું બનાવ્યું છે ત્યાં આગળ કેદ કરી રાખી છે. ત્યાર પછી તે પત્ર આપવા માટે મેં વીરસિંહને તમારી પાસે મોકલ્યો હતો પરંતુ કોણ જાણે શા કારણથી તે અત્યાર સૂધી અહીં આવ્યો નથી. મેં ઘણા ઘણા વિચાર કર્યા પણ વીરસિંહ અત્યારે ક્યાં હશે તેનું મારાથી

અનુમાન પણ કરી શકાયું નથી. કદાચ દુશ્મનો તેને પોતાના ભેદી કેદખાનામાં ઉપાડી ગયા હશે તો પછી તેનો પતો મેળવવો બહુજ મુશ્કેલ થઇ પડશે. હવે **વીરસિંહ**ને શોધવો પણ ક્યાંથી ? મને તો **વીરસિંહ**વાળી બીનાએ છેક દીવાનો બનાવી દીધો છે. જો **વીરસિંહ** જેવો મારો સાચો મદદગાર મને ફરીવાર નહિ મળે તો પછી મારૂં આરંભેલું કામ કોઇ દિવસ પણ પાર પડી શકશે નહિ. "

આ સાંભળી **મોહિની**એ કાંઇક વિચાર કરીને કહ્યું કે;—" વારૂ **સુંદરસિંહ** હવે તે બાબતમાં તમારો શો ઇરાદો છે ? **વીરસિંહ**નો પતો મળે એવો કોઇ પણ રસ્તો હું તમને બતાવું તો તમે તેને ત્યાંથી છૂટો કરી આવવાનું સાહસ કરી શકશો ખરા કે ? પણ જો જો મ્હોં-એથી બોલી નાંખતાં પહેલાં પૂરતો વિચાર કરજો કારણકે એ કામ કાંઈ જેવું તેવું મામૂલી નથી, પણ જીવ સટ્ટોસટનું છે. વખતે જાન જાય તેવી પણ ધાસ્તી છે. માટે જો તમારાથી તેમ કરી શકાય તેમ હોય તો હું હમણાંજ તમને એક ઉપાય બતાવી આપું તેમ છું. કહો જોઇએ તમારી શી ઇચ્છા છે વારૂ ? "

સુંદરસિંહે જવાબ આપ્યો કે;—" હા, **વીરસિંહ**ને માટે હું મારી જાન આપવાને પણ તૈયાર છું, પણ કહો જોઇએ કે અત્યારે તે વીર **વીરસિંહ** ક્યાં છે વારૂ ? પણ—હા. એક વાત ઠીક યાદ આવી, હું તે આપને કહેતાંજ ભૂલી ગયો હતો. રસ્તામાં મને **મદન**ના વેશમાં પંડિત **રામનારાયણ** મળ્યો હતો. તેને દૂરથી જોતાંની સાથેજ મેં જાણી લીધું હતું કે એ કોઇ ચાલાક ઐયાર અથવા ઠગારો છે અને મને છેતરવા માટે આ તરફ આવી રહ્યો છે. આથી મેં તેની પાછળ જઇ દગો દઇને તેને જમીનપર પછાડી દીધો અને પછી તેની છાતી-પર ચઢી જબર્દસ્તીથી બેહોશીની દવા સુંઘાડીને તેને પણ બેભાન

બનાવી દીધો હતો અને પછી ત્યાંથી બરાબર હું તમારી પાસે અહીં આવી પહોંચ્યો હતો. રામનારાયણ બડો લુચ્ચો અને બદમાશ ઠગ છે. તેની ધાકથી દેશના મોટા મોટા ઠગારા પણ થર–થરી જાય છે. તે પાપીને હું મારી સાથેજ લઇ આવ્યો છું અને હવે તેને બરાબર સજા આપવાની ઇચ્છા રાખું છું. તે જેવી તેવી સજાને લાયક નથી, પણ તેને માટે તો કોઈ ભયંકરમાં ભયંકર ગણાતી સજાની જરૂર છે."

મોહિનીએ કાંઇક વિચાર કરી કહ્યું કે;–"હવે તમારી શી ઇચ્છા છે વારૂ ?"

સુંદરસિંહે જવાબમાં જણાવ્યું કે;–"મારે આ દુષ્ટ રામનારાયણને આપણા પેલા દુર્ગંધવાળા કેદખાનામાં રાખીનેસખ્ત સજા આપવી છે. તેને ત્યાં કેદ કર્યા પછી જ મને જરા શાંતિ મળી શકે તેમ છે, માટે મને આજ્ઞા આપો તો હું હમણાંજ તેનો ધડો લાડવો કરી નાખું અને તેને બદમાશી કરવાની જે એક ખો પડી ગઇ છે તે ખોને પણ ભૂલાવી દઉં. એનો બધો બંદોબસ્ત કર્યા પછીજ મારી વીરસિંહને શોધવા જવાની ઇચ્છા છે. હું વીરસિંહનો પતો તો ગમે ત્યાંથી મેળવી શકીશ, પરંતુ આવા દુસ્મનને પકડીને સજા કરવાનો આવો અવસર ફરી ફરીને કદાપિ મેળવી શકીશ નહિ. માટે આજ્ઞા કરો એટલે હું એને કેદમાં પૂરી આવું."

મોહિનીએ કહ્યું કે;–"જરાવાર સબુર કરો, હું હમણાંજ રમલથી રમા તથા વીરસિંહનો પતો મેળવી આપું છું. મને રમલ ફેંકતાં વધારે વાર લાગશે નહિ. પછીથી તમે ખુશીથી એ રામનારાયણને જે શિક્ષા આપવી હોય તે આપજો. તમે ગમે તે શિક્ષા આપશો તો પણ હું તેને બચાવવાની સલાહ આપીશ નહિ. પણ હવે આવો અને જૂઓ જોઇએ કે, અત્યારે રમા તથા વીરસિંહ વગેરે ક્યાં છે અને કેવી હાલતમાં છે તેની જરા તપાસ કરીએ."

આમ કહીને **મોહિનીએ** પોતાના હાથમાં રમલના પાસા લઇને પાસેના ગાલીચાપર ઢાળ્યા અને ત્યાર પછી તેની ગણત્રી કરીને તેણે **સુંદરસિંહને** કહ્યું કેઃ–**રામનારાયણ** નામક એક ઠગારો રમાને મદનના' હાથમાંથી છેતરીને લઇ ગયો છે. રમા એકવાર રણધીરના હાથમાં આવી હતી, પરંતુ પાછી છળ પ્રપંચથી તેના હાથમાંથી છટકી ગઇ છે અને ઘણીજ આનંદની વાત તો એ છે કે તે અત્યારે દુસ્મન હાથમાં નથી, પરંતુ આપણા મંડળનાજ કોઇ એક ઠગારા અથવા ઐયારને ત્યાં છે. **વીર**સિંહ બેમાંથી એકે પક્ષના મંડળમાં નથી, પણ શત્રુની તપાસમાં રોકાયો છે. પણ હવે તમે જરાપણ વાર લગાડયા વિના સત્વર **વીર**સિંહનો પત્તો મેળવી આવો. હું તમારા કહેવા મૂજબ રામનારાયણના સંબંધમાં બધો બંદોબસ્ત કરી લઇશ. એ વિષયમાં તમે કશી ફિકર રાખશોજ નહિ. જાઓ જલ્દી જઇને **વીર**સિંહને અહીં લઇ આવો. પણ જોજો ખૂબ સાવચેતીથી કામ કરજો.

સુંદરસિંહ જવાબમાં ફક્ત એટલુંજ કહ્યું કેઃ–" બહુ સારૂં. આપના કહ્યા મૂજબજ કરીશ અને ગમે ત્યાંથી **વીર**સિંહનો પત્તો મેળવી પાછો થોડાજ વખતમાં તમારી પાસે હાજર થઇ જઇશ. **રામનારાયણને** ખૂબ સંભાળજો. "

આમ કહીને **રામનારાયણના** સંબંધમાં ઘટતી ભલામણ કરી **સુંદરસિંહ** પ્રથમ જે રસ્તેથી મોહિની પાસે આવ્યો હતો તેજ રસ્તેથી પાછો બહાર ચાલ્યો ગયો. થોડેક દૂર જવાથી તેને એક સુંદર તળાવ મળ્યું તેમાં તે કૂદી પડયો; એટલે પ્રથમ જણાવેલા ફૂવારાના માર્ગ આગળ આવી લાગ્યો અને ત્યાંથી તે જરાક આગળ આવ્યો એટલે પેલા ગોળાકાર દ્વાર પાસે જઇ પહોંચ્યો તે દ્વારમાંથી તે બહાર નીકળી આવ્યો અને પછી એક તરફ ચાલતો થયો.

પ્રકરણ ચોથું

પિશાચની પ્રેમપિપાસા

" અપના સર આપ તહે તેગે સિતમ કરતા હું,
જીન્દગાનીકી હરી શાખ કલમ કરતા હું;
શરબતે વસ્લમેં આમેજશ સમ કરતા હું,
જાહિરા ગમસે નમો ચશ્મકો નમ કરતા હું;
દિલમેં પર હાય સનમ હાય સનમ કરતા હું.

બેતાબ

" બસ હવે રમા વિના મને જરા પણ ચેન પડતું નથી! શું હું તેને લાયક નથી? મારામાં બળ નથી? શું હું કમજોર છું? કદરૂપો છું? નહિ—નહિ—તેમાંનું કોઈ પણ અપલક્ષણ મારામાં છેજ નહિ. તો પછી રમા મારે માટે લાયક કેમ ન ગણાય? બસ ગમે તેમ થાય, ધરા ગબડીને પાતાળમાં પેસી જાય, આસ્માન તૂટીને જમીન-દોસ્ત થાય. દરિયો ઉછળીને દુનિયાને ગળી જાય, પહાડો પીગળીને પાણી બની જાય તો પણ મારાથી એ મધુરી રમાને મેળવ્યા સિવાય નહિ રહેવાય તે નહિજ રહેવાય. હું તેને મારી માશુક બનાવવા માટે ખંજર ચલાવીશ. તીખી તેગનાં ધારથી ખૂનની નદીયો વહેવ-ડાવીશ. બસ તે રાજાની પુત્રી રમાને મારીજ કરીશ. મારા મહેલનું આભૂષણ બનાવીશ. શું હું મદનથી વધારે સુંદર નથી! મદનના કરતાં મારામાં વધારે બળ નથી? મારૂં નામ સાંભળતાંજ પૃથ્વી

કમ્પી ઉઠે છે, પર્વતો ડગમગી જાય છે અને સમુદ્ર પોતાની ગર્જના કરતો બંધ થઇ જાય છે તો પછી બિચારા રાજા નરેન્દ્રનું શું ગજું ? શી વિસાત ? બસ પ્રથમ રમાને મારા કબ્જામાં લઇ લઉં અને ત્યાર પછી તેના ઠગારા સોબતીઓની તથા ઉસ્તાદોની બરાબર ખબર લઉં. રમા જીન્દગીનું નૂર છે, જોબનનું પૂર છે. તેને મેળવ્યા વિના મારા દિલને આરામ મળવાનો નથી, મારાં ચશ્મને ઠંડી વળવાની નથી. રમા, પરસ્તાનની હૂરરૂપ રમાને માટે હું મારૂં ખૂન રેડીશ, તીખી તલ્વારથી મારી ગર્દન કપાવીશ. પણ તેને તો મારા હાથમાંથી બીજાના હાથમાં નહિજ જવા દઉં ? તે મારીજ દિલરૂબા થશે, મારાજ આરામનું ઠામ થશે."

આ પ્રમાણે એક નિર્જન વનમાં એક વિચિત્ર પુરુષ બકતો બકતો ચાલ્યો જતો હતો. હવે તે રમાને લાયક હતો કે કેમ તેનો વિચાર અમારા વાચકોને તેના શરીરનું કેટલુંક વર્ણન આપવાથી સહજમાંજ થઇ આવશે.

તેના લગભગ એક હાથ જેવડા લાંબા મુખપર બારેક ગજની સફેદ દાઢી શોભી રહી હતી. બન્ને આંખો ધગધગતા અંગારાનો આભાસ કરાવી રહી હતી. તેનો રંગ કાજળના રંગને પણ શર્માવી દે તેવો હતો. આકાશમાં પ્રભાત વખતે તારાઓ ચમકી ઉઠે છે તેવીજ રીતે તેના મુખમાં પણ એકાદ બે સફેદ અને લાંબા લાંબા દાંતો દેખાતા હતા. જો તેના દાંતોને હાથીના દાંતની ઉપમા આપવામાં આવે તો પણ તેમાં અતિશયોક્તિનો સંભવ તો નહોતોજ. તેનું પેટ મંદિરના ગોળ ગુંબજને પણ હંફાવી દે તેવું હતું. પગ પાડાના સિંગ જેવા કુબડા અને કદરૂપા હતા. અમે તે તેના રૂપ રંગનું ક્યાં સુધી વર્ણન કરીએ ? ખરૂં કહીએ તો એના રૂપની આ-

ગળ રતિપતિ કામદેવની સુંદરતા પણ શર્માઇને પોતાનું મુખ છુપાવી ત્યાંથી નવ બે અગિયારાં ગણી જાય તેમ હતી. આ સુંદરતાના અવતારરૂપ ભદ્ર પુરુષ (!) પણ રંભાના એક ઉમેદવાર હતા. રંભાના રૂપે તેમને પણ છેક આંધળાભીતજ બનાવી દીધા હતા, રંભાને પોતાની માશુક બનાવવા માટે તેમના મનમાં ગદગદીયા થવા લાગ્યાં હતાં. અને તેથીજ આજે તેને મેળવવા માટે પોતે પોતાના મુખથીજ તેઓ પોતાની પ્રશંસાનાં બણુગાં ફુંકી રહ્યા હતા. રંભાના સર્વ ઉમેદવારોમાંથી આ ઉમેદવાર સહુથી વધારે બળવાન હતો.

એ મહાશય કોઇપણ પ્રકારે કમજોર અથવા તો તાકાત વગરના હોય તેમ તેના શરીરપરથી જણાતું નહોતું. પરંતુ તે ઘણોજ બળવાન અને શક્તિવાન પુરુષ હતો. તેનું નામ પણ તેવુંજ સુંદર હતું. લોકો તેને 'ધુમ્રવર્ણ' નામથી ઓળખતા હતા. અને તે પોતે પિશાચોના પતિ પણ હતો. જગતને પોતાની કુટિલતાથી કમ્પાવનાર શયતાનો તથા તેના શાગિર્દો પણ આ પિશાચાપતિથી કમ્પી જતા હતા અને તેનો હુકમ ઊઠાવવાને હાથ જોડી ઉભા રહેતા હતા. વિશ્વમાં મલિન વિદ્યાનો પ્રચાર કરનારી પિશાચિકાઓ તથા ડાકિનીઓ પણ તેની દાસીઓ બનીને સેવા ઉઠાવવા માટે તત્પર રહેતી હતી. પણ તે પિશાચનાથ આમ બોલતાં બોલતાં અટકી કેમ ગયો ? જણાય છે કે તે કોઇ જરૂરી કામ પ્રસંગેજ આટલું બોલીને અટકી ગયો હશે. ગમે તેમ હોય, આપણને તે જાણવાની જરૂર નથી. પણ પછીથી તે શા કામમાં જોડાયો તથા તેણે રંભાને મેળવવા માટે શો ઉપાય કર્યો તેનું આપણે જરા અવલોકન કરીએ.

પિશાચપતિએ પૃથ્વીપર પોતાના પગની ઠોકર મારી એટલે તરતજ પૃથ્વી ફાટી ગઈ અને તરતજ બીજો એક પિશાચ અથવા

શયતાન બ્હાર નીકળી આવ્યો. તેનું રૂપ પણ પિશાચપતિથી કોઈ પણ રીતે ઉતરે તેમ નહોતું. તેના મસ્તકપરની લાંબી જટાના વાળ ભૂમિનું ચુમ્બન કરી રહ્યા હતા અને સાક્ષાત્ કોઈ ભયંકર મણિધરનો આભાસ કરાવી રહ્યા હતા. પહોળું લલાટ ધગધગતા તવાની પેઠે ચળકારા મારી રહ્યું હતું. તેનું આખું શરીર કોઈ વિશાળ કાયાવાળા પહાડનું સાદૃશ્ય ચિતાર દેખાડી રહ્યું હતું. તેણે પૃથ્વીમાંથી પ્રકટ થયા પછી પોતાના સરદાર પિશાચપતિને બન્ને હાથ જોડીને ઘણાજ નમ્ર સ્વરથી કહ્યું કે;—" પ્રભુ પિશાચનાથ! આવી મધ્ય નિશાના ભયંકર સમયે આ સેવકને શા કારણથી બોલાવવામાં આવ્યો છે? આપની આ દીન સેવકને શી આજ્ઞા છે? મારે અત્યારે કયું કાર્ય બજાવી આવવાનું છે?"

પિશાચપતિએ કેટલીકવાર સુધી શાંત રહ્યા પછી કહ્યું કે;—" મેં તને અત્યારે એક ખાસ જરૂરી કાર્ય કરી આવવા માટે અહીં બોલાવ્યો છે. પણ કહે જોઈએ વારૂ કે, તારાથી તે મહા ભયંકર કાર્ય કરી શકશે ખરૂં કે?"

નવીન પ્રકટ થયેલા પિશાચે જવાબ આપ્યોઃ—" જી હા. આપની આજ્ઞાનું પાલન કરવામાં આ સેવક કોઈપણ પ્રકારે સંકુચિત થશે નહિ. પ્રભુ! કહો. કહો. મારે શું કાર્ય કરી આપવાનું છે વારૂ? જે કાર્ય સોંપવાની ઇચ્છા હોય તે જલ્દી જણાવો."

" તારે મારી એક મોટામાં મોટી મહત્વાકાંક્ષાને પાર પાડવી જોઈશે. મારી તે મહત્ત્વાકાંક્ષા બીજી કાંઇ જ નથી પણ કેવળ રાજા નરેન્દ્રની કન્યાને મારી પ્રિયતમા બનાવવાનીજ મારી પ્રબળ ઇચ્છા છે. તે મનોહારિણી માનિનીએ મને દીવાનો બનાવી દીધો છે, માટે જા

તે ગમે ત્યાં હોય ત્યાંથી મારી પાસે લઇ આવ અને મારા માયા-મંદિરની અધિવાસીની બનાવ. જો તું આ કાર્ય કરી આવીશ તો તેના બદલામાં હું તને સારૂં ઇનામ આપીશ અને તે સાથે મારા સમગ્ર પિશાચ મંડળનો મુખ્ય સરદાર બનાવીશ. બસ જા. જલ્દી જા અને રમાને મારી પાસે લઈ આવ."

"સરદાર ! મારાથી એવું ભીષણ કાર્ય કદાપિ થઇ શકશે નહિ. આપ મારા માલિક છો એટલે હું આપની દરેક આજ્ઞાઓ ઉઠાવવાને બંધાયલો છું એ ખરૂં, પરંતુ તેમ હોવા છતાં આવું અધર્મનું કાર્ય તો મારાથી થઇ શકે તેમ નથી તે નથીજ. આપના ઇનામની આ-શાથી હું એક અબળાને દુઃખના દરિયામાં ખેંચી લાવવાને તદ્દન નારાજ છું. મને આપના પિશાચ મંડળનો સરદાર થવાની બિલ્કુલ ઇચ્છાજ નથી. આપ આપના મનને કાબુમાં રાખો અને એક અબળા-પર અત્યાર ગુજારવાના વિચારને માંડી વાળો. આપે અત્યાર સુધીમાં અનેક અબળાઓની લજ્જા લૂંટી છે, અનેકના સતીત્વનો ભંગ કર્યો છે, છતાં શું હજી પણ આપના હૃદયની કામપિપાસા તૃપ્ત થઇ નથી ? આપના ઇશ્કના તાબેદાર બનેલા ચંચળ ચિત્તને આપ જરા સમજાવો અને હવે નવા થતાં અધર્મના કાર્યમાં પ્રવેશ ન કરો. જૂઓ, એ ઇશ્ક કેવી બુરી બલા છે તથા તેનાથી કેવું વિપરીત પરિણામ વેઠવું પડે છે એને માટે એક અનુભવી પુરુષ શું કહે છે તે જરા ધ્યાન દઇને સાંભળોઃ—

"ડાલીએ ખાક ઇશ્કિકા ઉલફત પર;
ઇસિમેં લાખો હુવે હંય ખાના ખરાબ.
પટ પડી હય દુકાન એક તરફ;
ખાકમેં મિલ ગયા હીસાબ કિતાબ."

માટે આપની એ કુવાસનાને સંયમરૂપ શસ્ત્રથી છેદી નાંખો, હૃદયમાં જાગેલા કામવિકારને મનોબળ રૂપી ભયંકર ભાલાથી ભેદી નાંખો. જો કે હું પણ પિશાચ છું, મારૂં હૃદય પિશાચી ભાવનાથી ભરપૂર છે, છતાં આવું કાર્ય કરવા જતાં મારૂં હૃદય અચકાય છે. મને કોઇ છૂપી શક્તિ આવીને તેમ કરવાની સાફ મના કરે છે. માટે પિશાચનાથ ! આપ એ રમાને ભૂલી જાઓ અને મળેલો ઉપભોગ ભોગવવામાં આનંદ માનો. જે કાર્યને ફિરસ્તાઓ ધિક્કારે છે, તે કાર્યને હું પણ ધિક્કારૂં છું અને એટલા પૂરતી મારામાં પિશાચવૃત્તિ ઓછી છે. મારૂં હૈયું મને તે કારસ્થાન કરવાની ના કહે છે, તેથી હું એ કાર્ય તો નહિ કરૂં તે નહિ જ કરૂં."

"હેં આ શું ? ફણિધર શેષનાગના મુખમાં:અમૃતનો સંચાર ? જગદ્ભક્ષક અગ્નિમાં શીતળતાનો આભાસ ? મારુભૂમિમાં મીઠાં જળનો પ્રવાહ ? પિશાચના મુખમાં ધર્મનો આવાસ ? આ સર્વ હું શું સાંભળી રહ્યો છું ? શયતાન ! તને મારા સમક્ષ આવા શબ્દો ઉચ્ચારતાં શર્મ પણ નથી આવતી ? અરે ! તને તારા મરણની ભીતિ પણ નથી લાગતી ? જો શયતાનોના હૃદયમાં દયાનો સંચાર હોત તો જગત્ કદાપિ આવું વ્યાકુળ ન થાત તે નજ થાત ! તું તારા કર્મને પણ ન જાણી શક્યો ? શયતાન અથવા પિશાચોનું કામ દયા દર્શાવવાનું નથી. ધર્મના ધતિંગોમાં ધ્યાન આપવાનું નથી. શયતાનનો કુદરતી સ્વભાવજ જગત્‌ને પીડવાનો છે. દુનિયામાં પોકાર કરાવવાનો છે, એ બધી વાતોને તું કેમ ભૂલી ગયો ? દયા અને તે આ શયતાન હૃદયમાં ? નહિ. નહિ. તું કાયર છે, બાયલો છે. તારા જેવા બાયલા શયતાનને મેં મારા શયતાન સમૂહમાં જોડવાની ભયંકર ભૂલ કરી છે. જા—પાપાત્મા ! તું મારી સમક્ષ એક

પણ શબ્દ ન ઉચ્ચારતાં સત્વર મારી આજ્ઞાનું પાલન કરીને મારી પાસે આવી લાગ. જો મારી મધુરી રમાને લાવતાં જરાં પણ વિલંબ ન થવો જોઇએ. તેમ થશે તો તારાં ચૂરેચૂરા થઇ જશે. તારા માંસનું મારૂં પિશાચ મંડળ ભક્ષણ કરશે, તારા લોહીથી મારી ભૂખી ડાકિનીઓ તુપ્ત થશે."

"હા–કદાચ તેમ થશે તો પણ હું તે કુકર્મ તો નહિજ કરૂં. પાપનો સોબતી તો નહિજ થાઉં? હું તમારાં તે કાળાં કામોને ધિક્કારનારો છું, માત્ર સત્કર્મનેજ સ્વીકારનારો છું." આમ કહીને તેણે થોડીવાર ચૂપ રહ્યા પછી પાછું કહ્યું કેઃ—

"ગુનાહોંકી બની આદમકો જબ તહેરીક હોતી હય;
બુરાઇ વોહ કરેં દોજખ મેરે નજદીક હોતી હય;
જિનાકારોં સિતમગારોંસે મુજકો સખ્ત નફરત હય;
મેરી આંખોંમેં નેક ઔર પારસા લોગોંકી ઇજ્જત હય.

ભલે તમે મારા ટુકડે ટુકડા કરી નાંખો. મને કાપી નાખો, મારા લોહીથી ધરતીને ભીંજાવી દો, પણ હું તે પાપનું કાળું કામ તો કદાપિ નહિજ કરૂં, જીવ જાય તો ભલે જાય, તેની મને જરા પણ પરવાહ નથી. હું મારી ટેકથી ચળનાર નથી."

આ સાંભળીને પિશાચનાથ ક્રોધથી કમ્પી ઉઠયો. તેણે લાલચોળ મુખ કરીને કહ્યું કે;–"નીચ નામર્દ ! હું હમણાંજ તારી આ ઉદ્ધતાઇનું ફળ ચખાડી આપું છું. ધર્મનો પક્ષ તાણનારની કેવી દુર્દશા થાય છે તે તને આ ક્ષણેજ બતાવી આપું છું."

આમ કહીને પિશાચ પતિએ પ્રથમની પેઠે પૃથ્વીપર બે વાર પોતાનો પગ પછાડયો. એટલે તેમાંથી એકદમ બીજા બે પિશાચો

બહાર નીકળી આવ્યા. તેમાંના એક પિશાચને ઉદ્દેશીને તેણે કહ્યું કે;—"પિશાચરક્ષક! જા આ પાપી પિશાચને આપણા ભયંકરમાં ભયંકર ગણાતા દુર્ગન્ધી કેદખાનામાં લઇ જા અને તેના પર સખ્ત પહેરો રાખ. તેનાપર જુલમ ગુજારવામાં કાંઇ પણ ખામી રાખીશ નહિ. અને મારા આવતાં સુધી તેને કયાંય પણ બહાર જવા દઇશ નહિ. હું આવીને તેને ઘટતી સજા આપીશ તથા મારા કરેલા અપમાનનો પૂરતો બદલો વાળીશ."

પિશાચપતિની આજ્ઞા સાંભળતાંની સાથેજ તે નવીન પ્રકટ થનાર પિશાચ રક્ષક પેલા પિશાચને પોતાની સાથે લઇને જે સ્થળેથી આવ્યો હતો તે તરફ રવાના થઈ ગયો. એટલે પિશાચપતિએ ફરી વાર પગ પછાડયો. આથી પૃથ્વી હતી તેમની તેમ સપાટ બની ગઇ. ત્યાર પછી પિશાચપતિએ બીજા પિશાચને પોતાની પાસે બોલાવીને કહ્યું કે;—"ભૂતનાથ! તારે આજે મારૂં એક કાર્ય કરી આવવાનું છે."

ભૂતનાથે કહ્યું:—"તાબેદાર તૈયાર છે, ફક્ત આપના હુકમનીજ વાર છે."

ધુમ્રવર્ણ પિશાચનાથે કાંઇક વિચાર કર્યા પછી ભૂતનાથને સંબોધીને કહ્યું કે;-"પ્રિય ભૂતનાથ! જે રાજા નરેન્દ્રની કન્યા રમાએ મારા મનને અકળાવી દીધું છે, મને છેક વ્યાકુળ બનાવી દીધો છે તેને હું મારી પ્રિયતમા બનાવીને મારા માયામંદિરમાં રાખવાની ઇચ્છા ધરાવું છું, માટે તું ગમે ત્યાંથી તે મનમોહિની મધુરી મેનાને પકડીને મારા પ્રેમપિંજરમાં પૂરી આપ. જો તું મારૂં આ કાર્ય કરીને મને તે રૂપવતી રમા સાથે મેળવી આપીશ તો તને એક સારામાં સારૂં ઇનામ આપીશ અને તે ઉપરાંત મારો મુખ્ય સલાહકાર પણ બનાવીશ."

"આપની એ આજ્ઞાનું પાલન કરવામાં સેવક કોઇ પણ જાતની ખામી આવવા દેશે નહિ." એમ કહીને તે ભૂતનાથ નામક પિશાચ, ધૂમ્રવર્ણના મુખ સ્હામું જોતો ઉભો રહ્યો.

ત્યાર પછી પિશાચનાથે ફરીવાર પૃથ્વીપર પગની ઠોકર મારી એટલે પૃથ્વી ફાટી અને તેમાં પિશાચનાથ સમાઇ ગયો તથા પેલો ભૂતનાથ પણ અદૃશ્ય થઇ ગયો.

પ્રકરણ ૫ મું

ગુપ્ત મંત્ર

"ખુનકી મહેંદી ચડાઓ ,ખન્જરે ,ખું,ખ્વાર પર;
ઔર જા દો સુ.ર્ખ રંગત જીસ્મે લાલાજારપર;
.હુરકી નજ.ર ટકી હંય કા.તિલાના વાર પર;
પારસા લોગો કિદા ઇ.સ્મત હય દાર પર.

રણધીરસિંહ એક ભયંકર દુર્ગન્ધવાળા કારાગૃહમાં રમાને કેદ કરીને ચાલ્યો ગયો. તેનો છોડો આસ્માનની સાથે વાતો કરતો થોડીવારમાં એક તળાવના કિનારાપર આવી પહોંચ્યો. તે સરોવરનું સુંદર જળ માનસરોવરના માનનો પણ ભંગ કરતું હતું. તેની છેક નજીકમાંજ એક ઘણી ઘટાદાર ઝાડીનું ઝુંડ હતું. રણધીરે તે ભયંકર ઝાડીમાં પણ કોઇ પણ પ્રકારનો ભય રાખ્યા વિના એકદમ પ્રવેશ કર્યો. થોડેક દૂર ગયા પછી તેને એક મોટો દરવાજો મળ્યો. તે દરવાજા પાસે આવીને તેણે કાંઇક ઇશારો કર્યો, એટલે દ્વાર

તરતજ ઉઘડી ગયાં. તેમાં દાખલ થયા પછી એક મંદિરના અંદરના ભાગમાં એક મંડળી જામેલી જણાઇ આવી. તે મંડળીમાં પાંચ પુરુષો અને બીજી બે સુંદર અબળાઓ એકઠી થયેલી હતી. વીરાસનની પૂર્વ દિશામાં મુખ ફેરવીને બે વીર નરો બેઠેલા હતા અને તેમણે પોતાના હાથમાં ખુલ્લી તલ્વારો ધારણ કરલી હતી. વિશાળ લલાટપર ભસ્મનું ત્રિપુંડ શોભા આપી રહ્યું હતું. અને તેમના કંઠમાં વિરાજતી રૂદ્રાક્ષની માળા એક પ્રકારની અલૌકિક શોભાનો વિસ્તાર કરી રહી હતી. તેમની આંખો અરૂણના જેવી તેજસ્વી હતી તથા તેમાંથી એક પ્રકારનું તેજ બહાર નીકળીને નવીન આવનાર મનુષ્યના હૃદયમાં ભયનો સંચાર કરવાની ચેષ્ટા કરી રહ્યું હતું. તેમના મુખની આકૃત્તિપરથી તે બન્ને વીર નરો ઘણાજ ચાલાક ચતુર અને બળવાન દેખાતા હતા. તેમનાં નામો અનુક્રમે જવાહિર અને પંડિત શિવનાથ હતાં. બીજા બે નરો ત્યાં બેઠા હતા અને પ્રથમ જણાવેલા વીરપુરૂષો સમક્ષ બેસીને તેમની વાતો સાંભળવા માટે આતુર બની ગયા હતા, તેમાંના એકનું નામ રાજકિશાર તથા બીજાનું નામ વલ્લભ હતું. રાજકિશોર શરીરે કદાવર અને શ્યામ રંગનો હતો અને તેણે પોતાની મૂછોના આંકડા વાળેલા હતા. તથા વલ્લભનું કદ ઠીંગણું અને મજબૂત બાંધાનું હતું અને શરીર પણ ઘણુંજ કાળું હતું. આ ચારે પુરૂષોનો ગુરૂ દેવીદત્ત ઉત્તર દિશામાં પોતાનું મુખ ફેરવીને બેઠો હતો. તેણે અત્યારે ઐયારી અથવા ઠગારાનો પોશાક પહેર્યો હતો. તેનો રંગ પણ શ્યામળો હતો અને કદ પણ સામાન્ય હતું. સ્હામે જે બે સુંદરીઓ બેઠેલી હતી તેમાંની એકનું નામ લલિતા હતું અને બીજીનું નામ કમળા હતું. તેમના શરીરનું બંધારણ મજબૂતં હતું, કદ બહુજ મોટું પણ

નહોતું તેમજ ન્હાનું પણ નહોતું, સામાન્ય હતું. બન્ને રમણીઓ રંગે ગોરી અને સુંદર હતી. તેમના પોશાકપરથી તે કોઈ દક્ષિણી સ્ત્રીઓ હોય એમ માલૂમ પડતું હતું. એકે પોતાના શરીરને ગુલાબી રંગની રેશમી સાડીથી સુશોભિત બનાવ્યું હતું અને બીજીએ આસ્માની રંગથી પોતાના કાન્તિમય વપુને શૃંગાર્યું હતું. ભાલ પ્રદેશમાં શોભતા સિંદૂરના ચાંલ્લા સાક્ષાત્ અરવિંદનો ભાસ કરાવતા હતા. તેમની આકૃતિ અને વાતચીત કરવાંના હાવભાવો પરથી એઓ પણ કોઈ ચતુર ચપળાઓ હોય તેમ જણાઈ આવતું હતું. તેમના શરીરની ચેષ્ટાઓ જોતાં સ્પષ્ટ અનુમાન કરી શકાતું હતું કે તેઓ ઠગાઈની વિદ્યામાં પણ ચાલાક હોવી જોઈએ. રણધીરને પોતાની સમક્ષ આવેલો જોઈને તે મંડળીનાં સર્વ નર નારીઓએ ઊઠીને પ્રણામ કર્યાં અને પછી પ્રેમપૂર્વક તેને એક સુંદર તથા સ્વચ્છ આસનપર બેસવાનો આગ્રહ કર્યો. સર્વનો બહુજ આગ્રહ જોઈને રણધીરે આસન ગ્રહણ કર્યું.

ત્યાર પછી રણધીરે તેમાંના એક મુખ્ય પુરુષને સંબોધીને કહ્યું કે;–"દેવીદત્ત! કહો જોઈએ દુશ્મનોના શા સમાચાર છે? મેં સોંપેલું કામ તમે પૂરું કર્યું કે?"

દેવીદત્તે ઉત્તરમાં જણાવ્યું કે;–"શું કહું મહારાજ, સમાચાર ઘણાજ માઠા મળ્યા છે. મદનમંજરી અને રામનારાયણને મેં દુશ્મનોનો પત્તો મેળવવા માટે મોકલ્યાં હતાં, પરંતુ તેઓ હજી સુધી પાછાં આવ્યાં નથી. આથી મને શંકા થાય છે કે કદાચ તેઓ વૈરીઓના પંજામાં સપડાઈ ગયાં હશે અને તેથીજ આવી શક્યાં નહિ હોય. મહારાજ! આપણા દુશ્મનો બડા ખેલાડી અને ચાલાક છે. તેમની ચાલાકીની એક એક વાત એવી છે કે જે

સાંભળતાંની સાથેજ આપણાં હૈયાં કમકમી જાય તેમ છે. સુંદરસિંહ અને વીરસિંહ એવા ચતુર છે કે તેઓ ગમે તેવા ભયંકર જાળમાંથી પણ આબાદ છટકી જાય તેમ છે. મેં તેમને આપણા બન્દીખાનામાં લાવવાની ઘણી કોશિશો કરી પણ છે બધી અફળ ગઇ છે. દુશ્મનોના ટોળાંની કરતી કરાવતી, મોહિની તો બડી જાદૂગર હોય તેમ જણાય છે, તે ગમે ત્યાંથી પણ આપણો પતો મેળવી લે છે. હવે આવી હાલતમાં તે દુષ્ટોને આપણે શી રીતે ઠગી શકીએ વારૂ? મેં તેમ છતાં પણ કોશિશો કરવામાં કોઇ જાતની ખામી રહેવા દીધી નથી. પણ મદનમંજરી અને રામનારાયણને અત્યાર સુધી ન આવેલાં જોઇને મને નવાઇ થાય છે."

"દેવીદત્ત આમ ધારવામાં તમારી ભારી ભૂલ થાય છે. દુશ્મન ગમે તેવો બળવાન હોય તો પણ કપટના શસ્ત્રથી સત્વર હણાઇ જાય છે. જો સીધી રીતે શત્રુઓ ન માને અથવા આપણા દાવમાં ન ફસાય તો પછી કપટની કાતિલ કટારી ચલાવો. પ્રપંચ રૂપ ઢાલને ધારણ કરો અને મયદાને જંગમાં જઇને શત્રુઓનો સંહાર કરો. તેમની મામૂલી ચાલાકી જોઇને આમ હિમ્મત કેમ હારી બેસો છો? મનુષ્ય વિશ્વમાં કયું કાર્ય કરી શકતું નથી. ભૂમિને કંપાવનારા ભૂકંપના આઘાતને પણ જવાબ આપે તેવી બળવાન ઇમારતોનો બનાવનાર મનુષ્ય જ હોય છે. માટે ધીરજ ધરી કાર્ય કરો. કાર્યને પરિણામે વિજય જ છે. જ્યાં સુધી શત્રુઓના શિરોની આહુતિ નહિ અપાય, ત્યાં સુધી મનોહારિણી મેનાતુલ્ય રમા કદાપિ મારા અધિકારમાં આવી શકશે નહિ, માટે છળ, બળ, કે કપટથી પણ તેમના ચૂરેચૂરા કરી નાંખો. મયદાને જંગમાં મરવું એ ખરા મર્દનું કામ છે. નામર્દનું કામ તો કાયરતાથી ભયભીત બનીને પૂંઠ બતાવવાનું છે.

માટે મારા બહાદુર સહાયકો ! તમે તમારાં તરસ્યાં ખંજરોને દુશ્મનોનું ખૂન પીવાડીને શાંત કરો. વીર પુરુષો ! તમારા ચળકતા ભાલાઓથી શત્રુઓનું હૃદય ભેદી શોણિતની સરિતા વહેવડાવો. તમારા આ બહાદુરી ભરેલા કાર્યના બદલામાં હું તમને બધાને ફકીરમાંથી અમીર બનાવીશ. રંકમાંથી રાયની પદવી અપાવીશ. માટે ઉઠો ! કપટનાં બાણુ ચલાવો, પ્રપંચના ધનુષ્યને ધારણ કરો અને ઠગાઇના મયદાનમાં એકદમ ઝંપલાવો. જેથી તમારૂં નામ પણ અમર થશે."

"ઠગવિદ્યામાં તમારી નામના અપરંપાર છે, તો તમારે માથે અત્યારે કર્ત્તવ્યનો બોજો પણ તૈયાર છે. તમારી ઠગાઇથી અનેક નગરીઓનું નૂર નાશ પામ્યું છે. ધનવાનોનું ધન રસાતળમાં ગયું છે, અનેક લલનાઓની લજ્જાનો લોપ થયો છે, તો અત્યારે પણ તેવીજ બહાદુરી બતાવવાને તૈયાર થાઓ, આખી આલમને બતાવી આપો કે રણધીર અને તેના સોબતીઓ દુનિયા આખીને ડોલાવવાને સમર્થ છે. તમારા પરાક્રમથી ગમે તેવો પ્રબળ શત્રુ પણ નષ્ટ થશે, એ ખાતે નિશ્ચિંત રહો. જગતમાં જન્મીને મરવાનું તો સહુને છે, પરંતુ જેઓ બહાદુરી બતાવીને મરે છે તેનું મરણ જ સુધર્યું ગણાય છે. પ્રપંચની બાજી રચી, કપટતાનો જાળ બિછાવી શત્રુ રૂપ શિકારને સપડાવો અને પછી મારી મધુરી રમાને મારી પાસે લાવી આપો. રમા રૂપની પ્રતિમા છે. તે દુશ્મન મદનને માટે યોગ્ય જ નથી. પુરંદરના મહાલયની મેનકાને માટે મદન જેવાની ઝુંપડી સર્વથા અયોગ્ય છે."

તે મંડળીમાં એકઠાં થયેલાં સર્વ નરનારીઓએ રણધીરની ઉપર્યુક્ત વાર્તાને પુષ્ટિ આપતાં જણાવ્યું કે;–"અમે અમારા દિલાવર માલિક રણધીરસિંહના હુકમને બજાવવા માટે દરેક રીતે તૈયાર છે.

તેમની રમાને મેળવવાની જે ઇચ્છા છે તે પણ અમે અમારા જીવના જોખમે પૂરી કરી આપીશું. અમારાથી બનશે ત્યાં સુધી અમે ઘણાજ થોડા વખતમાં શત્રુઓનો સંહાર કરી અમારા માલિકની આજ્ઞાનું પાલન કરી બતાવીશું."

ત્યાર પછી રણધીરે એક જૂદોજ સવાલ પૂછયો કે:-"મદન-મંજરી તથા રામનારાયણ અહીંથી ક્યારે ગયાં છે અને શા માટે ગયાં છે વારૂ.?"

દેવીદત્તે જવાબ આપ્યો કે;-"તેઓ ગઈ કાલે પ્રભાતમાંજ અહીંથી દુસ્મનોના પંજામાંથી રમાને છોડાવી લાવવા માટે ગયા છે, પરંતુ હજી સુધી આવ્યાં નથી એ જોઇને અમને બધાને ઘણીજ અજાયબી થાય છે."

રણધીરે કહ્યું કે;-"પણ કદાચ તેઓ દુસ્મનોના પંજામાં ન સપડાતાં બીજા કોઇ કામમાં ગુંથાયાં હશે તો ? મને તો એમજ લાગે છે કે આ કારણથીજ તેઓ રોકાઇ ગયાં હશે અને અહીં આવતાં આટલો બધો વિલંબ થયો હશે."

દેવીદત્ત બોલ્યો કે;—હા કદાચ તેમ પણ હોઇ શકે ખરૂં, પ-રંતુ તેમ છતાં પણ આપણે બનતાં સુધી તેનો પત્તો મેળવવાની ખાસ જરૂર છે."

રણધીરે કાંઇક વિચાર કર્યા પછી કહ્યું કે;—"વારૂ, ત્યારે હવે તમે તેની તપાસ કરવાનો શો બંદોબસ્ત કરવા ધારો છો? તમારી ઇચ્છા શી છે તથા તે સંબંધમાં તમે શા વિચારપર આવ્યા છો ?"

દેવીદત્તે ઉત્તર આપ્યું કે;-"હું અને પંડિત શિવનાથ મદનનો ઘાત કરવા જવાના નિશ્ચયપર આવ્યા છીએ. અમે ગમે તે સ્થળેથી

તે પાપાત્મા મદનને પકડી પાડીશું. અને જ્યાં મળશે ત્યાંજ તેને ઠાર કરી નાંખીશું. લલિતા તથા કમલા મોહિનીના તિલસ્મી ગઢની અથવા તો છુપા ભેદ ભરમોવાળા મહાલયની બધી હકીકત બહુજ સારી રીતે જાણે છે. તેથી તેમને તેની તપાસ કરવાની અમે તેમનેજ ભલામણ કરી છે, એટલે તેઓ પણ અમારી સાથેજ અહીંથી બહાર નીકળવાની છે તથા વૈરીઓના છળથી આપની રક્ષા કરવા માટે રાજકિશોર આપની પાસેજ રહેશે. જવાહિર અને વલ્લભ બન્ને જણા સુંદરસિંહ તથા વીરસિંહની તપાસમાં જશે. મહારાજ!' આ પ્રમાણેનો બધો બંદોબસ્ત મેં કરી રાખ્યો છે હવે એમાં આપને જે કાંઇ ફેરફાર કરવાનું યોગ્ય જણાય તેમ કરો. અમે આપની આજ્ઞાને સર્વથા આધીન જ છીએ."

રણધીરે કાંઇક વિચાર કર્યા પછી કહ્યું કે;–"દેવીદત્ત, તમારી આ વ્યવસ્થા મને ઘણીજ પસંદ પડી છે માટે તેમાં કાંઇ ફેરફાર કરવાની કશી જરૂરજ નથી. જાઓ, તમે આરંભેલા કાર્યને પૂરૂં કરીને સત્વર મને પાછા આવી મળો."

રણધીરની આવી વાર્ત્તા સાંભળીને તે મંડળીના તમામ સભાસદો પોતપોતાને સોંપાયલાં કામો કરવા માટે ત્યાંથી તત્કાળ વિદાય થયાં.

પ્રકરણ ૬ ઠું

પરસ્પર ઝગડો

.ખુન બરસેગા ફલકસે હર કરો દીવારસે,
.ખુન બરસેગા છુરીસે ઔર છુરીકી ધારસે;
.ખુન બરસેગા .જબાને .ખન્જરે .ખુખારસે,
.ખુન ઉબલેગા .જમીંસે .ગારસે કોહસારસે;
.ખુન બરસેગા ઇન્હી હાથોસે ઇસ તલવારસે. "

એક ઉર્દુ કવી

"હાય! હાય!! મારા જેવી અભાગિની અબળા આ દુનિયામાં બીજી કોણ હશે'? મારા જેવું ભયંકર દુઃખ આ સંસારનાં કયા પ્રાણીને હશે? મારા પ્રાણથી પણ પ્રિય મદનને આ કાળની કરાળ પ્રતિમારૂપ પાપાત્મા રામનારાયણ મારી નાંખશે અને તેના ઉકળતા લોહીથી તે પિશાચ પોતાના ખંજરને ભીંજાવશે. ઓહ! કેવી ભયાનક કથા! આ ભીષણ દૃશ્યથી મારૂં કાળજું કમ્પી ઉઠશે! જિગરમાં આગ લાગશે અને હૈયું કમ્પી જશે. અરે દુષ્ટ! પ્રથમ તું મારૂં માથું કાપી લે! મારા લોહીથી તારી તલ્વારની તૃષાને છિપાવી લે! પણ મારા મનોમંદિરના પૂજ્યપાદ મદનને ન માર—ન માર! એક અબળાનો આર્ત્તનાદ સાંભળવા છતાં તારાં પ્હત્યર જેવા હૃદયમાં દયાનો જરાપણ સંચાર થતો નથી? ઓહ નીચ, હીચકારા! તું મનુષ્ય છે કે રાક્ષસ? તું મનુષ્યત્વહીન મરકટ છે. મોહ મદિરાનું પાન કરવાથી તારી બુદ્ધિ ભ્રષ્ટ

બની ગઇ છે ! અરે શયતાનના શાગિર્દ ! આ સ્વાર્થમય દુનિયાની શર્મ ન રાખ તો કાંઇ નહિ, પરંતુ પ્રેમ પ્રચારક પરમાત્માની તો જરા પણ શર્મ રાખ ! કાળાં કામના કરનાર ! તું શા માટે તત્પર થયો છે ? તને આમ કરવાથી શું માન મળી શકે તેમ છે ? હાય–હાય ! મારાથી મારા હૃદયાધારનું ખૂન થતું શી રીતે જોવાશે ? અરે તેના શરીર-માંથી વ્હેતી રક્તની ધારા જોતાં મારી આંખોની શી દશા થશે ? મારૂં હૃદય એ અત્યાચાર શી રીતે સહન કરી શકશે ? ”

આવો કરૂણ નાદ કોનો હશે એતો અમારા વાંચકો સહજ-માંજ સમજી શક્યા હશે. કારણ કે એ સ્વર સર્વનો પરિચિત છે, એટલે તે ન ઓળખી શકાય તેમ તો નથીજ. તેમ છતાં કેટલાકોને વિસ્મરણ થઇ ગયું હોય તો અમે તેમને યાદ આપવા માટે પુનઃ જણાવીએ છીએ કે કરૂણતામય કોમળ સ્વર અન્ય કોઇનો નહિ પણ આપણી પૂર્વ પરિચિતા કોમળ કામિની રમાનોજ હતો. તેની પાસે રામનારાયણ હાથમાં એક ખુલ્લી તલ્વાર લઇને મદનની ગર્દન કાપવાની તૈયારી કરી રહ્યો હતો અને એથી ગભરાઇ જઇનેજ રમાએ ઉપર પ્રમાણેના શબ્દો ઉચ્ચાર્યા હતા. તે પાપીએ વીરસિં-હને તો મારીજ નાંખ્યો હતો અને અત્યારે મદનની ગર્દન કાપવાની તૈયારી કરી રહ્યો હતો એથી ગભરાઇ જઇનેજ રમાએ ઉપર પ્રમા-ણેના શબ્દો ઉચ્ચાર્યા હતા. રામનારાયણે રમાને અનુલક્ષીને કહ્યું કે;–“ ચૂપ કર નાદાન નારી ! હવે જો એક પણ શબ્દ ઉચ્ચારીશ તો તારી પણ થશે આવીજ ખુવારી. મદનની જાન જશે તે સાથે તારા પ્રાણ પણ નષ્ટ થશે. પણ હા–જો તું મદનને બચાવવા માગતી હો તો હજી એક ઉપાય બાકી છે. તે પ્રમાણે જો તું

કબૂલ થઇશ તોજ આ તારા આશક મદનના પ્રાણ બચી શકશે અને નહિ તો તે સદાને માટે નષ્ટ થશે."

"હા. કહે—કહે. મારા પ્રાણાધારને બચાવવાનો શો ઉપાય છે બાકી? હું તેમને માટે મારૂં શરીર પણ ફના કરવાને તૈયાર છું. તેમને મરણના મુખમાંથી બચાવવા માટે મારો જીવ પણ આપી શકું તેમ છું. મદનની રક્ષા કરવાનો શો ઉપાય છે વારૂ?"

"જો તારે મદનને બચાવવો હોય તો ચૂપકીથી મારી પાછળ પાછળ ચાલી આવ. અને હું કહું તેની સાથે લગ્ન કરવાને તૈયાર થા. જો આમ કરીશ તોજ મદન મુક્ત થઇ શકશે અને નહિ તો પછી આ ક્ષણેજ વિના મોતે માર્યો જશે." રામનારાયણે કહ્યું. "નહિ–નહિ. કદાપિ નહિ. મારાથી તેમ થઇ શકશેજ નહિ. હું આ સર્વાંગ સુંદર મદનને ત્યાગીને તારા જેવા દુષ્ટની સહધર્મિણી નહિ થાઉં તે નહિંજ થાઉં. સતી નારી પોતાના શિરપર આખું-તનું આસ્માન તૂટી પડે, દુઃખના ડુંગરો ઢળી પડે તોપણ ભ્રષ્ટ થતી નથી. શું તારા જેવા નરપિશાચ શયતાનની સહધર્મિણી થઇને હું મારા પવિત્ર પાતિવ્રત્ય અને સતીત્વનો ભંગ કરૂં? કદાપિ નહિ. આ આકાશ સતીઓના તેજઃસ્થંભપરજ ટકી રહ્યું છે. વાયુ સાધ્વી નારીની પવિત્રતાથીજ વહી રહ્યો છે અને વર્ષાદ પતિવ્રતા પ્રમદાઓના શીલના આકર્ષણથીજ વસુધાપર ખેંચાઈ આવે છે. તું એમ ન જાણતો કે, જીવન જેવી તુચ્છ વસ્તુના લોભમાં પડીને રમા પોતાની પવિત્રતાને વેચી નાખશે. રમાના પગના જૂતા ઉપાડવાનો અધિકાર પણ આ અવતારમાં તને પ્રાપ્ત થવાનો નથી. મેં મારૂં હૃદય મદનને વેચી નાંખ્યું છે, એટલે તેનો અધિકારી મદન સિવાય બીજો કોઇજ નથી.

જો તારી ઇચ્છા મને મેળવવાની હોય તો તું ધુળ ફાકે છે એમજ માની લેજે. પવિત્ર પ્રમદાના શરીરનો સ્પર્શ કરતાં તારા કાળા હાથો બળીને ખાખ થઇ જશે. તારા હૃદયમાં દારૂણ દુઃખનો દાવાનળ સળગી ઉઠશે. હજી આ વિશ્વ ધર્મહીન થયું નથી. ધર્મનો એક અંશ માત્ર પણ જ્યાં સુધી ધરાપર રહેશે, ત્યાં સુધી પાપનો ગમે તેટલો પ્રબળ પ્રવાહ હશે તો પણ તેની કશી અસર થઈ શકશે નહિ. શું તું અગ્નિનું ભક્ષણ કરીને ભયંકર દગ્ધતાથી બચવાનો છે? શું કુલવધુઓ કુલટા કામિનીના અથવા વેશ્યાના જેવું આચરણ રાખતી હશે ખરી કે? પાપી પિશાચ! તું તારી આ મહત્વાકાંક્ષાને સંયમના અગ્નિમાં સળગાવી દે. તારી પિશાચવૃત્તિને નીતિરૂપ નવાણમાં નાંખી દે એટલે તને સારા નરસાનો સારી રીતે ખ્યાલ આવી શકશે. ચાલ દુષ્ટ, તું પ્રથમ મારા પ્રાણ લઇ લે, પછીથી મદનને મારીને જે કાળાં કામ કરવાં હોય તે કરજે. પણ યાદ રાખજે કે આ શૂરી સતીના શાપથી તારે કોઇક કાળે બળીને ભસ્મીભૂત થવાનો પ્રસંગ પણ આવી લાગશે."

રમાનાં આવાં કઠોર વચનો સાંભળીને રામનારાયણે કહ્યું કે; "કુલટા, દુષ્ટા જ્યારે તું મારૂં કહેવું નથીજ માનતી, ત્યારે લે હવે તારા હઠનું ફળ પણ ભોગવ!"

આમ કહીને તેણે પગની એક ઠોકર મારી એટલે પૃથ્વી ફાટી ગઇ અને ત્યાર પછી રામનારાયણ રમાને ઉંચકીને તેમાં સમાઈ ગયો પુનઃ પૃથ્વી બંધ થઇ ગઇ.

હવે અમારે અમારા વાંચકોના વાંચનમાં જરા વિઘ્ન નાખીને એટલું તો અવશ્ય જણાવવુંજ જોઇએ કે, રમાપર ઉપર્યુક્ત અત્યાચાર ગુજારનાર વ્યક્તિ તે રામનારાયણ નહિ પણ પ્રથમ જણાવેલા

પાપી પિશાચ પતિનો મોકલેલો એક પિશાચ દૂત હતો. વીરસિંહને મારવાની વાત મૂળમાં સાચું નહોતું પણ તે પિશાચે રચેલી એક પ્રકારની મોહમયી માયાજ હતી. અને એ માયારચિત દૃશ્ય દેખાડીને તેણે રમાને પોતાના પ્રપંચજાળમાં ફસાવવાનો યત્ન કર્યો હતો. રમાને પૃથ્વી પરથી પાતાળપૂરીમાં લાવ્યા પછી તેણે તેની પોતાની પ્રિયતમા બનાવવાનો વિચાર કર્યો, પરંતુ પિશાચપતિના ભયથી તેનાથી તેમ બની શક્યું નહિ, તેથી તેણે છેવટે નિરાશ થઇને લાચારીથી રમાને પિશાચપતિ પાસે લઇ જવાનો નિશ્ચય કર્યો. આ પ્રમાણે નિશ્ચય કર્યા પછી તે રમાને પોતાની સાથે લઇને પિશાચપતિ પાસે આવી પહોંચ્યો.

રમાએ આંખો ઉઘાડીને જોયું તો પોતાને એક ઘણીજ અજાયબી ભરેલી જગાએ ઉભેલી જોઇ. જે ઓરડામાં તે ઉભી હતી તે ઓરડો ગુમ્બજના સમાન ગોળ હતો અને તેની એક બાજૂએ સંગેમરમરના બે થાંભલા હતા. તે થાંભલાના ઉપરના ભાગમાં તરેહ તરેહવારનાં પશુપક્ષિયોનાં વિચિત્ર ચિત્રો ચિતરેલાં હતાં. આસ્માની મખમલની ફર્શપર સોનેરી બુટ્ટા કાઢેલા હતા. એ બે થાંભલાની ઉત્તરમાં બીજા બે થાંભલા હતા. તેની નીચેના ભાગમાં નાની નાની આલમારિયો બનાવવામાં આવી હતી અને જેની ઉપર ચીની, બીલોરી, હીરા, નીલમ, પોખરાજ, માણિક્ય, મુક્તા વગેરે રત્નોનાં રચેલાં ઘણાંજ ચોકખાં વાસણો રાખવામાં આવ્યાં હતાં, તે વાસણોમાં પણ અનેક પ્રકારની તસ્વીરો કાઢેલી હતી અને બીજા બે થાંભલાની વચ્ચે સોનાનાં કમાડ આવેલાં હતાં, એ કમાડના દારમાંથી ચારે તરફ એક સુંદર અને સોહામણો બાગ દેખાતો હતો. બાગની જમીનપર રંગીન પત્થરની ફર્શ બિછાવવામાં આવી હતી. તે મકાનની બન્ને બાજૂએ સુંદર સરોવર હતું અને તેના કિનારાપર

સેંકડો ફૂવારાનાં જળ આસ્માન સુધી ઉછાળા મારી રહ્યા હતા. બાગની ફૂલશાલી શાખાઓપર બેઠેલાં પક્ષીઓ મધુર અને મનોહર શબ્દ સંભળાવી રહ્યાં હતાં. વચ્ચમાં એક સુવર્ણના હીરા રત્નજડિત સિંહાસનપર પૂર્વોક્ત પિશાચપતિ બેઠો હતો અને તેના જેવાજ સેંકડો હજારો પિશાચો હાથ જોડીને તેની પાછળ ઉભેલા હતા. ત્યાં આગળ રામનારાયણ અને મદન વગેરે કોઇ પણ હાજર નહોતું, પરંતુ તેમની જગ્યાએ એક કુબડો અને કુરૂપો પિશાચ રૂપવતી રમાસુંદરીની પાસે ઉભો હતો.

રમા કે જેણે સ્વપ્નમાં પણ આવું દૃશ્ય જોયું ન હોતું તે આ જોતાંની સાથેજ મૂર્ચ્છિત થઇને ધરણીપર ઢળી પડી. પિશાચે મંદ સુગંધ શીતળ વાયુ તથા ગુલાબજળ, કેવડાજળ આદિના ઉપચારોથી એને સાવધ કરી, તો પણ અર્ધ આંખો મીંચેલી રમા વાયુથી હલતા દીપકની જ્યોતિની પેઠે થરથર કંપવા લાગી.

આ જોઇને પિશાચપતિએ તેને ઉદ્દેશીને પ્રેમપૂર્વક સ્વરથી કહ્યું કે;—"ઓ મારી પ્યારી રમા! મારી આશાની દેવી સમાન રમા! તું ડર નહિ, મેં તને અહીં દુઃખ દેવા માટે બોલાવી નથી, પરંતુ પ્રીતિપૂર્વક પ્રસન્નતા મેળવવા માટે તથા એક પ્રકારના અલૌકિક સુખની પ્રાપ્તિ માટેજ તને અહીં લાવવામાં આવી છે. આ ઇન્દ્રના આલયને પણ ભૂલાવે તેવા આવાસમાં રાખીને તને મારી મહારાણી બનાવવાની મારી ઇચ્છા છે. તું ખાત્રીપૂર્વક જાણજે કે, તારા સિવાય બીજી કોઇપણ સુંદરી મારા મનોમંદિરની માલિક થઇ શકશે નહિ. હું તનેજ તેમાં સ્થાપિત કરીશ તથા તારી મધુરી પ્રતિમાનું ધ્યાન ધરતો રહીશ. તારા વાસ્તે મારા પ્રાણ પણ દેવાને તૈયાર છું. માટે તું મારા પ્રેમનો અંગીકાર કર અને તે તુચ્છ મનુષ્યનું વિસ્મરણ

કર. હું અનેક પિશાચોનો પતિ છું, તે માર્ગનો ભીખારી છે. હું અ-ખૂટ દોલતનો માલિક છું, તેની પાસે એક કોડી પણ નથી. મારાથી આખું બ્રહ્માંડ ડોલે છે, તેનાથી કીડી પણ બ્હીતી નથી. હું અતુલ્ય વૈભવોનો અધિકારી છું, તેને રહેવાને ઝુંપડી પણ નથી, માટે માન-માન મારી મધુરી માશુકા માની જા. એકના પ્રેમનો સ્વીકાર કરતાં તું સ્વર્ગનાં સુખો ભોગવી શકે તેમ છે તો બીજાના પ્રેમનો સ્વીકાર કરતાં દુઃખના દરિયામાં ડુબકાં મારવા પડે તેમ છે. એકમાં સુધાનો સ્વાદ છે, બીજામાં હળાહળનો સંચાર છે. રમા ! પ્રાણવલ્લભા રમા ! તું મને એકવાર તારો ભરથાર બનાવી જો અને પછી જો કે તું કેવાં કેવાં ઉત્તમ સુખોને ભોગવી શકે છે. તું પોતેજ જરા બારીકીથી વિ-ચાર કરી જો કે હું તે પુરુષથી કેવો સુંદર છું, કેવો શક્તિમાન છું. તે નાદાન નામર્દનું શું ગજું છે કે જે તને મારા હાથમાંથી ફરીવાર મેળવી શકે ? ગમે તેમ થાય તોપણ હું તો તને મારી પ્રિયતમાજ બનાવવાનો. આમ કરવામાં મારી બધી દોલત ફના થશે તો તે પણ હું સહન કરીશ, પણ તને તે પાપીના હાથમાં નહિ જવા દઉં તે નહિજ જવા દઉં."

રમાએ ખરેખરી ચંડિકાનું રૂપ ધારણ કરી લાલચોળ આંખોથી કહેવા માંડયું કે;—"કામાંધ, નરકના કીડા ! સહનશીલતાની પણ અમુક હદ હોય છે તે હદને તું ઓળંગી ગયો છે. મને લાગે છે કે, હવે તારા કાળનાં નગારાં ગડગડી રહ્યાં છે, તારાં મોતનાં ચોઘડીયાં વાગી રહ્યાં છે. એક સ્વધર્મપરાયણા સાધ્વી સુંદરી સમક્ષ આવા તુચ્છ અને બિભત્સ શબ્દ બોલતાં તને જરા પણ શર્મ નથી આવતી ? અરે પા-પનો પ્રચાર કરનારા મનુષ્યદ્રોહી શયતાન ! જો કોઈ સતીનો શાપ લાગશે તો બળીને ખાખ થઇ જઇશ. તું સુંદર છે, રૂપાળો છે, એમ

માનવામાંજ તારી ભૂલ થાય છે. મદમાંસના શરીરમાં તારાં લોચનો આટલાં બધાં આસક્ત કેમ થયાં છે ? જો તારી આંખોને સુંદરતાનું પાન કરવાની ઇચ્છા થઇ હોય તો તેને ફોડી નાંખ, તારી જિવ્હાને જો નહિ સંભાળે તો દૈત્યદલની દેવી તેના ટુકડે ટુકડા કરી નાંખશે. એનો જરા વિચાર રાખ. પરદારામાં આસક્તિ રાખનારામાંના ક્યા નરનો બચાવ થયો છે ? કોણે સ્વર્ગનું સુખ ભોગવ્યું છે ? અધમ ! તારી અધમતાનો તેં અંવધિ કરી બતાવ્યો છે, પણ ફિકર નહિ. જ્યાં સુધી આ ચામુંડા દેવીની અંશભૂતા રમણીના દેહમાં ચેતન હશે ત્યાં સુધી તારાથી તેને સ્પર્શ પણ નહિ કરી શકાય. તું પાપી છે, એટલે મને પણ પાપમાં પ્રેરવા ઇચ્છે છે. પણ અવિચારી કૂતરા ! મારા શરીરના સ્પર્શથી તારા શરીરમાં સહસ્ત્ર સર્પના વિષની જ્વાળા પ્રકટી ઉઠશે. તારા દેહમાં હજારો વીંછીના દંશનની વેદના ઉપસ્થિત થશે, તેનો તને જરા પણ વિચાર આવે છે ખરો કે ? તને તારી સુંદરતાપર ગ્લાનિ નથી થતી ? મને પ્યારીના નામથી બોલાવતાં લજ્જા પણ નથી આવતી ? અરે દુષ્ટ ! શું રમણીઓની માળા વાંદરના કંઠમાં શોભતી હશે ખરી કે ? રે નરપિશાચ ! મારા જીવતા દેહની આશાને છોડી દે અને તારી કામાંધતાને સુવિચારરૂપ શસ્ત્રથી વિદારી દે. એમાંજ તારૂં ખરૂં કલ્યાણ સમાયલું છે."

પિશાચપતિ રમાના આવાં કઠિન તિરસ્કારજન્ય વચનો સાંભળવા છતાં લેશ માત્ર પણ કોપિત ન થતાં ઘણા જ આનંદની સાથે હસતો હસતો કહેવા લાગ્યો કે;—"વાહ દિલદાર વાહ ! બનાવટી રંજ કરવામાં અને ગુસ્સો પ્રકટ કરવામાં મેં અત્યાર સુધી તારા જેવી ચાલાક ચપળા બીજી કોઇ જ જોઇ નથી. મેં પ્રથમ સાંભળ્યું હતું કે મનોહારિણી માનિનીઓ નિર્દય હોય છે, પણ એ વખતે મને એમાં